ISSN 1736-6739

Reede, 10. november 2017 www.harjuelu.ee, Facebookis Harju Elu

HARJU ELU

Nr 45 (2115) Hind 0,99 € Maakonnaleht aastast 1944

“Kampaaniat tegin väljaspool kooliaega ja kooliaeda.”

ROLAND RIKOLAS, LK 2

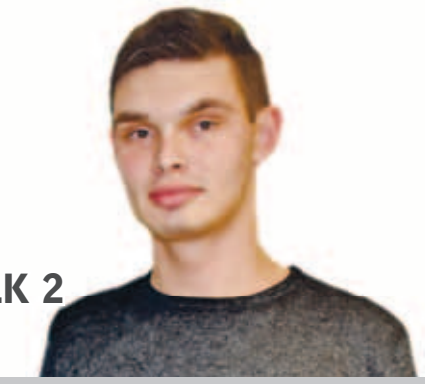

LK 3 ☐ Pärnu mnt saab ökodukti
LK 5 ☐ Sõrve kaitseala?

LK 6 ☐ Vennad tülis tee tõttu
LK 9 ☐ Aegviidu kool 100

Kuigi Linnamäe hüdroelektrijaam sai uue omaniku, ei muutu seal vähemalt praegu midagi – Wooluvabrik OÜ tahab säilitada kõik nii, nagu on seni olnud, elektritootmise, tammi ja paisjärve. Marko Tooming

UUS OMANIK JÄTKAB ELEKTRI TOOTMISEGA

Wooluvabrik: uus oponent keskkonnaministeeriumile

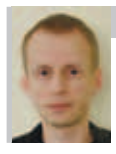

KESKKOND

Marko Tooming
marko@harjuelu.ee

☐ Möödunud kolmapäeval sai Jägala jõel asuv Linnamäe hüdroelektrijaam uue omaniku. Nelja osanikuga Wooluvabrik OÜ ostis Eesti Energialt jaama vaatamata ebakindlusele, kas tulevikus seal elektrienergiat toota saabki, sest keskkonnaministeerium nõuab jõe avamist kaladele.

Üks osanikest, advokaadibüroo HansaLaw OÜ juhtivpartner Vahur Kivistik ütles Harju Elule, et plaan on Linnamäel senist tegevust jätkata ehk toota elektrienergiat. Wooluwabrik OÜ osanike ringi kuulub neli juriidilist isikut, kellest üks, Jägala Energy OÜ, tegeleb hüdroenergia tootmisega Jägala jõel ka praegu, seda küll ülesvoolu, enne Jägala juga.

Uued omanikud on kursis keskkonnaministeeriumi seisukohaga, ning kuigi see tekitab mõnevõrra ärevust tuleviku ees, on Wooluvabriku omanikel kindel plaan, kuidas nende tahe peale jääb.

“Jah, keskkonnaministeerium sai endale uue oponendi. Oleme nõus minema lõpuni välja, et (Linnamäel) säiliks praegune olukord,” kinnitas Kivistik. “Tegelikult see risk ongi märkimisväärne. Me oleme raha sisse pannud, aga ei tea, mis saab.”

Eelmine omanik, Eesti Energia, pani tänavu augustis Linnamäe hüdroelektrijaama (HEJ) hoonestusõiguse enampakkumisele just sel põhjusel, et elektritootmise jätkamine on seal ebaselge.

Kogukonnaga koos

Linnamäe HEJ üle on vaieldud aastaid, põhjuseks keskkonnaministeeriumi soov taastada Jägala jõgi lõhejõena, mis tähendaks HEJ tammi lõhkumist, et kalad pääseksid jões vabalt liikuma. Ministeeriumi hinnangul on Jägala jõe näol tegemist suure potentsiaaliga lõhe- ja meriforelli jõega – kui see oleks lõhele avatud kuni Jägala joani, võiks see ligi 5 km pikkune lõik igal aastal anda kuni 12 600 noort lõhekala.

Tammi lõhkumisega kaoks ka Linnamäe paisjärv, mis on kohalike jaoks oluline puhkepaik. Jõelähtme vald, kellele kuulub HEJ kinnistu, on jaama säilimise poolt, sama meelt on ka kohalikud elanikud.

Kivistiku sõnul on Wooluvabrikul juba toimiv koostöö kohalike ja vallavalitsusega. “Kohtusime ka Jõelähtme vallavanemaga, tõdesime, et oleme ühes paadis. Eesmärk on, et paisjärv säiliks ja elektritootmine jätkuks,” ütles ta. “Kindlasti ei tasu arvata, et me tulime siia *easy money* (kerge tulu – M.T.) pärast. Ma ei salga, et meie jaoks on projektil äriline mõõde, aga on ka tugev mõõde kaitsta Linnamäe keskkonda kui tervikut.”

Jõelähtme vallavanema Andrus Umboja sõnul oli valla esimene eelistus, et Eesti Energia jätkaks Linnamäel elektri tootmist, kuid samas pole vahet, kes on hoonestusõiguse omanik, oluline on omaniku tulevikuplaan. “Valla soov on jätkuvalt säilitada Linnamäe paisjärv ning töötav hüdroelektrijaam. Nii on võimalik tagada, et säilib olemasolev loodus- ja elukeskkond,” ütles Umboja.

Teerulli vastu

Kivistik, kes on ise kirglik kalamees, leidis, et huvid peavad olema tasakaalus ning kalade arvukust ja heaolu ei saa ilmtingimata pidada olulisemaks kohalike elanike huvidest.

“Ma ei arva, et ainus kala, mis väärib kaitsmist ja ainus elupaik, mis väärib hoidmist, on forell ja see jõgi. Kui erinevaid huvisid võrrelda, siis see lähenemine, et tuleb teha lõheliste eluala, ruulib teistes teerullina üle,” märkis ta. “Tuleb kaaluda erinevaid huvisid – ühel pool paar tuhat lõhet, mida Jägala jõgi paari kilomeetriga genereeriks, teiselt poolt on kaalukausil kohalike elanike huvid.”

Kivistik juhib tähelepanu ühele aspektile, millest pole seni räägitud, kuid mis peaks olema osa arutelust – nimelt energiajulgeolek. “Ükskõik mis kriisi korral või kui juhtub mõni viperus, suudab Linnamäe HEJ varustada suurt osa Jõelähtme vallast. Kui panna juurde ka Jägala Energy jaam, jääks energiat vallast ülegi,” ütles ta. ■

Aasta tegijad: tiitel tulid üllatusena

☐ Aasta tegijate hindamiskomisjon valis Harjuma aasta ettevõtteks Ensto Ensek ASi (Keila), väikeettevõtteks Alleks Ehitus OÜ (Raasiku), kodanikuühenduseks MTÜ Lootuse Küla (Kernu), aasta toetajaks Indrek Migur (Keila vald) ning sädeinimeseks Kaisa Linno (Kuusalu). Aasta tegu on Eesti mootorispordi muuseum Momu avamine Turbas.

Aasta sädeinimene Kaisa Linno Kolgakülast. Allar Viivik

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

“Ei oska arvata, kes esitas ja mille eest,” ütles Kaisa Linno sädeinimeseks valimisest teada saades. “Ehk on tegevus seotud Eesti vabariik 100 ürituste ning kingitustega,” arutles Kolgaküla seltsi tegevjuht ja rahvamaja perenaine Linno.

Alleks Ehitus OÜ omanik Aleksandr Nagornõi arvas, et maakondliku tunnustuse võisid tuua Aruküla uued kortermajad. Need tõid juurde palju uusi elanikke ning pakkusid ka endistele valla elanikele palju huvi. Kuna ettevõte on samas piirkonnas tegutsenud juba üle 12 aasta, siis on võidetud ka kohalike usaldus.

“Praegune suurim objekt ongi 19-korteriga kortermaja ehitus Arukülas. Samuti ehitame Arukülas ühte eramaja. Hooajaliselt teeme fassaaditöid Viimsi vallas. Lähiaastatel kavandame veel kahe kortermaja ehitust Arukülas,” rääkis Nagornõi.

Kokku laekus kuues kategoorias tegijate tunnustamiseks 76 ettepanekut. Kandidaatide tänamine ja tunnustuste üleandmine toimub 23. novembril Kiisa rahvamajas.

Harjumaa aasta tegija on konkurss, millega HEAK, maavalitsus, HOL ja Kodukant Harjumaa tunnustavad silmapaistvaid tegusid maakonnas. Samuti inimesi, kodanikuühendusi ja ettevõtteid, kes on panustanud maakonna arengusse. Lisaks koostööpartneritele osalesid tegijate valikul ka mullused tegijad.

Parimaid on tunnustatud aastast 2003 ja erinevates kategooriates on kokku välja antud 72 tunnustust. ■

Fotolugu

LOITS TALLINNA JÕULUPUULE
Enne, kui puu kallale mindi, toimus ühine loitsimine – et kuusk ikka annaks nõusoleku Vääna-Jõesuust Talllinnasse Raekoja platsile jõulupuuks minna.
9.06 hakkas kostma saemürin.
“On ikka ilus puu olnud küll”, ütles pereema Ene Simson. “Kui siia 26 aastat tagasi krundi ostsime, oli kuusk juba kasvamas. Lapsed kasvasid üles ümber puu joostes.”
Sandra Saare ja Rene Saare noogutasid: olgu nüüd teistelgi rõõmu. Foto on tehtud eile, 9. novembril Vääna-Jõesuu külas Metsavahi teel. (Ülo Russak)

Ilm Harjumaal Reede

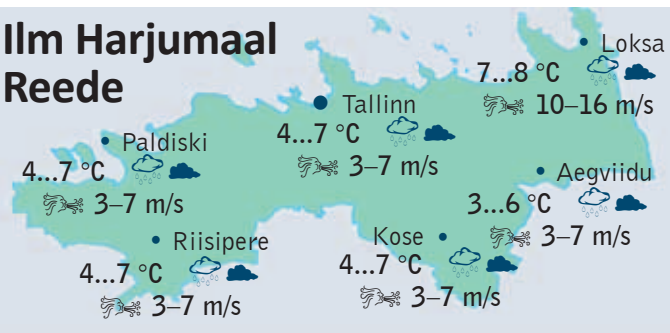

	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
Aegviidu	1...5 °C, 3–10 m/s	1...3 °C, 4–9 m/s	-1...3 °C, 2–5 m/s
Kose	1...5 °C, 3–10 m/s	2...3 °C, 4–8 m/s	0...3 °C, 2–4 m/s
Loksa	6...7 °C, 6–16 m/s	4...6 °C, 9–19 m/s	4...5 °C, 4–12 m/s
Paldiski	1...6 °C, 3–10 m/s	1...4 °C, 2–7 m/s	0...4 °C, 2–4 m/s
Riisipere	1...6 °C, 3–10 m/s	1...4 °C, 2–7 m/s	0...4 °C, 2–4 m/s
Tallinn	1...5 °C, 3–10 m/s	2...3 °C, 4–8 m/s	0...3 °C, 2–4 m/s

ROLAND RIKOLAS ON EESTI NOORIMAID VOLIKOGU LIIKMEID

18-aastasena volikogusse? Miks mitte!

RAHVAARV

Marko Tooming
marko@harjuelu.ee

Roland Rikolas, Jõelähtme vallavolikogu värske liige, on üks noorimaid volikogu liikmeid kogu vabariigis. 18-aastane Loo kooli abiturient kogus kohalikel valimistel 28 häält, millega otse volikogusse ei pääsenud, küll aga täieõigusliku asendusliikmena.

Vallavolikogu pole ainus volikogu, kuhu Roland kuulub. Lisaks juhib ta poolteist aastat tagasi loodud Jõelähtme valla noortevolikogu. Varem ka Loo kooli õpilasesinduse presidendiks olnud noormees peab vallavolikokku jõudmist veidi üllatavaks, kuid siiski loomulikuks asjade käiguks, kuid unistab ise hoopiski õpetaja ametist.

Valimistel kandideeris Roland sotsiaaldemokraatide nimekirjas, kuid erakonna liikmeks pole seni astunud. Jõelähtme vallas oli ta nimekirjade peale ülekaalukalt noorim kandidaat – nooruse poolest teisel kohal oli 27-aastane kandidaat.

Sa oled kohaliku noortevolikogu esimees. Mis on noortevolikogu mõte?

Noored saavad kaasa rääkida oma elu paremaks muutmisel. Kui noor ise ei ütle, mida ta tahab, siis talle ei tehtagi midagi. Sama on teiste vanusegruppidega – ise peab nõudma, küll siis ka saab.

Kuidas sattusid sellesse selts-konda, mis vallavolikogusse kandideeris?

Sinna sattusin ka juba mitu aastat tagasi, mulle tehti ettepanek. Ettepaneku kandideerida nende nimekirjas tegi sotsiaaldemokraatide kohalik liider Merike Metstak. Minu jaoks oli see asjade loomulik käik, sest olen olnud ka kooli õpilasesinduse president.

Kuidas Sa enne valimisi oma sõnumit levitasid ja kas klassikaaslased ka teadsid, et kandideerid?

Nad teadsid küll. Kohalikud noored ikka teavad, kes ma olen. Kõik teadsid koolis, aga siin ma loomulikult ei teinud kampaaniat. Seda on ebaeetiline koolis teha. Kampaaniat tegin väljaspool kooliaega ja kooliaeda.

Kuidas omaealised suhtusid sellesse, et Sa kandideerisid? Kas nad küsisid ka, et miks Sa seda teed?

Ei, seda ei küsinud, sest nad teadsid, miks ma seda teen. Aga nad küsisid, mida ma tahan muuta. Kui ma selgitasin, et seisan noorte eest, siis see neile sobis.

Kaks istungit on juba volikogus toimunud. Kas see oli see, mida sa ootasid?

Esimesel istungil mind ei olnud, sest ma polnud veel liige, olen asendusliige. Teisel istungil käisin ja oli päris huvitav.

Kuidas tutvud eelnõudega ja volikogu töökorraga – seal on kindlasti palju asju, millest sa pole varem kuulnudki. Kes Sulle need asjad selgeks teeb?

Kui on probleeme, siis ma püüan algul ikka ise hakkama saada. Võtan lahti KOKSi (kohaliku omavalitsuse korralduse seadus – M.T.) või Jõelähtme valla põhimääruse. Kui ma ei saa aru, eks siis küsin ka oma vanematelt või parteikaaslastelt.

Vanemad ei öelnud, et äkki veel ootad – liiga vara veel?

Ei, nad ei öelnud midagi. Nad teavad, et mulle meeldib ise asju koduvallas teha ja nende jaoks oli see normaalne asjade käik. Ma andsin sellest mõttest neile teada juba siis, kui ma olin 16. Nad olid juba siis nõus minuga.

Kuidas Sa kooli ja volikogu töö kokku sobitad?

See on lihtne, tuleb lihtsalt aega planeerida. Ma ei ole pidanud millestki loobuma, käin endiselt muusikakoolis, tegelen noortevolikoguga. Vallavolikogu on üks kord kuus, on aega materjalidega tutvuda.

Mida plaanid on pärast kooli lõppu – kas on plaanis õpingud siduda kuidagi poliitikaga?

Mul on pigem teised unistused. Ma olen juba 5–6 aastat unistanud ajalooõpetaja ametist. Ma tahaks kooli jääda eluks ajaks.

Mis Sind paelub ajalooõpetaja ameti juures?

Ajalugu on mu lemmikaine ja õpetaja amet sellepärast, et mulle meeldib palju rääkida ja anda sõpradele nõu. Õpetada teisi mulle meeldib.

Kas Sa pelgad või ootad suuremaid vaidlusi volikogus, kui asjad muutuvad põhimõtteliseks?

Eks ma ootan selliseid vaidlusi, tahan näha, mis see endast kujutab. Samas pelgan, sest ei tea, mis tulemus võib olla. Võivad ju vaidlused lõppeda suurte riidude ja üksteise laimamisega, nagu on suures poliitikas näha.

Kui suur poliikahuviline Sa üldse oled?

Eks ma ikka jälgin, nii palju, kui jõuan. Kui jõuan õhtul Delfi või muu väljaande lahti võtta või vaadata "Aktuaalset Kaamerat", siis see on minu jaoks piisav.

Sa pole Sotsiaaldemokraatliku erakonna liige, kuigi nimekirjas kandideerisid. Kelleks Sa end pead poliitilisel skaalal?

Kui ma sotside nimekirjas olen, siis pean end ikkagi sotsiaaldemokraadiks.

Kas Sa oled selle peale ka juba mõelnud, et tulevikus riigikogu valimistel kandideerida?

Sellel korral veel ei saa, sest peab 21 olema. Olen mõelnud, et enne võiks koolid läbi saada ja siis näeb, kõik tuleb ajaga.

Kas Sa usud ka, et järgmiste põlvkondadega muutub politikas üsna palju, sest praegustel noortel on teistsugused arusaamad asjadest?

Ikka. Praegused 30–50-aastased on pärit teisest ajalooperioodist, neil on olnud teistsugune kasvatus. Nüüd on euroopalik või ameerikalik kasvatus, mõnes mõttes tuleb vabam põlvkond välja. Aga samas ei tea, see on ainult minu arvamus. ■

Üllatus oli volikokku pääsemine kindlasti, ütleb Jõelähtme vallavolikogu liige Roland Rikolas, kes tänavu veebruaris sai 18-aastaseks. Koolitööd volikogu ei sega ega vastupidi – Roland hindab end üle keskmise õpilaseks.
Marko Tooming

Arvamus

MERIKE METSTAK
Jõelähtme vallavalitsuse liige, SDE osakonna esimees

Mul oli väga hea meel kohata Rolandit, noort inimest, kes tahab ja suudab ühiskondlikes asjades kaasa rääkida.
Roland tajub probleeme ning talle läheb korda koduvallas toimuv.
Kindlasti toob ta endaga kaasa nooruslikkust ja värskeid mõtteid.

Volikogu esimees Külli Tammur õnnitleb vastset vallavanemat Jaanus Saati. Allar Viivik

VOLIKOGU SAAB MITU ASENDUSLIIGET

Lääne-Harju vallavanema toolile asub Jaanus Saat

POLIITIKA

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Lääne-Harju volikogu valis laupäeva, 4. novembri hommikul vallavanema ametisse 13 poolthäälega Jaanus Saadi. Järgmine volikogu istung toimub 14. novembril taas Vasalemmas.

Kui volikogu esimesel istungil 30. oktoobri õhtul osalesid kõik 21 saadikut, siis teisel istungil Vasalemmas oli kohal 14 saadikut. Neist 13 esindavad Valimisliitude Ühendust.

VL Hea Tahe kuuluv saadik Elena Villmann küsis kell 10.30 alanud istungi alguses, et millise põhimääruse järgi volikogu praegu töötab. Volikogu juht Külli Tammur vastas: "Padise määruse järgi. Sest uut määrust veel pole ning see tuleb kiirelt välja töötada."

Seejärel asuti vallavanema valimise juurde. Volikogu teine aseesimees Tanel Lambing tegi ettepaneku valida vallavanema ametisse Valimisliitude Ühenduse kandidaadi Jaanus Saadi. Ta kogus 15. oktoobri valimistel 401 häält. Volikogu istungil hääletas Jaanus Saadi poolt 13 saadikut, üks sedel oli kehtetu. Kell 10.50 õnnitles volikogu juht Külli Tammur värskelt ametisse valitud vallavanemat.

Valitsus tegutseb

Vallavalitsusse hakkab Saadi ettepanekul kuuluma kokku seitse liiget, kellest kuus said laupäeval ka ametisse. Uues Lääne-Harju vallavalitsuses on Padise ja Vasalemma endised vallavanemad Leemet Vaikmaa ning Mart Mets, lisaks Kuldar Vassiljev, Katrin Glaase ja abivallavanemana Ago Kokser. Üks valitsuse liige ehk abivallavanem jäi 4. novembril veel ametisse nimetamata. Uus valitsus võttis lõppeva nädala alguses üle ka seniste vallavalitsuste asjaajamise.

Et enamus valitsuse liikmetest tuleb volikogu saadikute hulgast, siis lõppevad nende saadikuvolitused. Seaduse järgi peab asendusliige kolme tööpäeva jooksul teatise saamisest teavitama kirjalikult valimiskomisjoni, kas ta soovib volikogu töös osaleda.

Uued liikmed volikogus

"Juhul kui kõik asendusliikmed annavad nõusoleku volikogu töös osaleda, siis tulevad nad volikogusse sellises järjestuses: Eduard Hmeljov, Aleksei Šatov, Urve Luht, Toomas Simanson ja Simo Veskioja," ütles Lääne-Harju valimiskomisjoni juht Ulvi Pallase. Kolmas volikogu istung peetakse teisipäeva, 14. novembri õhtul Vasalemmas. Siis peaksid saama paika volikogu komisjonide juhid.

Lääne-Harju valla keskus asub Paldiskis, volikogu hakkab pidama istungeid vastavalt vajadusele erinevates paikades.

Sundühendamise järel tekkinud omavalitsuse pindala on 644 ruutkilometerit ja selles elab 12 950 inimest. ■

Teave

Jaanus Saat: tahan teha koostööd!

- Värskelt ametisse saanud vallavanem Jaanus Saat on sündinud aastal 1983. "Olen pärit Paldiskist. Oman lähedasi suhted ka Padisega, sest sealt on pärit minu esivanemad," ütles Saat enda tutvustuseks.
- Mees on lõpetanud Tallinna ülikooli. Ta on kuulunud kahe viimase Paldiski volikogu koosseisu.
- Milline on uus volikogu ja -valitsus? "Kaasav, läbipaistev ja avatud. Tahan teha koostööd kõigiga, kaasa arvatud opositsiooniga," ütles Jaanus Saat.

Saue vallavanemaks valiti Andres Laisk

Saue vallavolikogu valis 2. novembril Saue vallavanemaks Andres Laisa.

27-liikmelise volikogu istungil osales 26 volinikku, neist 20 hääletas Laisa poolt.

"Täna, kui uus Saue vald on sündinud, tundub see loomulik jätk, et mulle antakse võimalus vastutada ja ellu viia päriselt see, mis paberi peal praegu kirjas. Loodan selle juures ka uue volikogu tugevale toetusele ja kaasa töötamisele – arusaamisele, et rallit sõidetakse meeskonnas, aga pilooti tuleb usaldada. Eesseisvad kiiruskatsed on kui asfaltilt mägisele kruusateele suundumine, aga usun, et õiget tempot valides oleme kõik koos poodiumil," ütles Laisk pärast valituks osutumist.

Andres Laisk on olnud endise Saue valla vallavanem kahel valimistsüklil: aastatel 2009–2013 ning 2013–2017. Ta on IRLi liige aastast 2014.

Vallavolikokku kandideeris Laisk valimisliidu Koostöö – Meie vald ridades, kogudes Saue vallas enim hääli – 1075.

Enne vallavanemaks valimist aastal 2009 töötas Laisk Tallinna väärtpaberibörsil, rahandusministeeriumis ja finantsinspektsioonis. Eelmisest sajandist on tal kogemus väikeettevõtjana peamiselt meedia ja reklaami alal.

2014. aastal tunnustas Harjumaa Omavalitsuste Liit Laiska tiitliga Suur Holmer, seda teenete eest nii Saue valla kui omavalitsuste vahelise koostöö arendamisel.

Uus, ligi 21 500 elanikuga Saue vald, mille keskus on Saue linn, tekkis Kernu valla, Nissi valla, Saue linna ja Saue valla ühinemisel. Valda juhib kolmikkoalitsioon, kuhu kuuluvad valimisliit Koostöö – Meie vald, Reformierakond ja IRL.

Volikogus on valimisliidul Koostöö – Meie vald 13 kohta, Reformierakonnal viis ja IRLil kolm. Ülejäänud kuus kohta jagunevad Keskerakonna (3), EKRE (2) ja valimisliidu Meie (1) vahel. ■ (HE)

Andres Laisk. Allar Viivik

Ökodukt Tallinn-Pärnu maantee 35. kilomeetril. Andres Tohver

Pärnu maanteel valmib ökodukt

Tallinna-Pärnu maantee 35. kilomeetrile rajatakse ökodukti. Loomadele maantee ohutut ületamist võimaldava silla ehitamist alustati tänavu mais. See valmib plaanide kohaselt detsembriks. Ehitustööde peatöövõtja on Nordecon AS.

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

"Ökodukt on plaaniliselt paraboolse kujuga, mille laius pealt on 50 meetrit ja äärtest 65 meetrit. Ökodukti kõrgus tee pinnast rajatava plankaia peale on 12,3 meetrit," täpsustas maanteeameti põhja regiooni ehitusosakonna projektijuht Martti Lilleste.

"Ökodukti maksumust eraldi välja tuua ei soovi. Kogu objekti maksumus koos käibemaksu ning tellija varuga ettenägemata tööde teostamiseks on 13,1 miljonit eurot," selgitas Nordecon ASi teedeehituse direktor Ain Pähkel. Kogu objekt tähendab 9-kilomeetrise Ääsmäe-Kohatu lõigu rekonstrueerimist 2+1 möödasõidualadega maanteeks koos tagasipöördekohtadega.

Sobiv suurulukitele

"Ökodukt on pealt kaetud kasvupinnaga, millele rajatakse haljastus. Samuti rajatakse ökoduktile alt läbimineva teega risti puitplankaiad piiramaks sõidukite tekitatud valguse häirivat mõju ulukitele," lisas Lilleste.

"Üheks keerukamaks teemaks kogu ökodukti ehitusvälja juures on olnud pinnase täitetööde teostamine olukorras, kus kaarte all on liiklus. Lepingu kohaselt pidi remondilõigul olema tagatud pidev 1+1 liiklusvoog ja seetõttu tuli sõiduradasid korduvalt ümber tõsta selliselt, et ökodukti ehitamisel oleks tagatud liiklejate ohutus olukorras, kus kaarte vahel ja kohal toimetab rasketehnika ja tõstetakse pinnast ning muid ökodukti ehitamiseks vajalikke materjale," selgitas Pähkel.

Ülepääsud kavandatakse enneköike suuremate loomadele. "Olemuselt peaks see olema sobiv kõigile maismaa suurulukitele, kes piirkonnas elavad ja liiguvad ehk nii põtradele, metskitsedele, metssigadele, kuid miks mitte ka suurkiskjatele, nagu hunt ja ilves, ning lisaks ka kõigile väikeulukitele," arvas maanteeameti keskkonnatalituse juhataja Villu Lükk.

Ületuste arvu on raske ette prognoosida. "See sõltub näiteks, kui kiirelt rajatis omaks võetakse, kui palju loomi hakkab kasutama ökodukti elupaiga ühendusena, kui palju satub ökoduktile juhuslikult, aga ka aastaajast, ilmast. Kindlasti pole ökodukt loomade kiirtee ning seda kasutatakse pigem harva ja suure ettevaatusega – kasutavad seda ju nii saakloomad kui kiskjad ja seda väga kitsal alal," selgitas Lükk.

Veel kolm ökodukti

Varasemalt on Tallinna-Tartu maantee Aruvalla-Kose lõigule ehitatud ökodukt suurulukitele ning mõned teealaused tunnelid väikeulukitele.

"Ka lähiajal ehitusse tulevale Tallinna-Tartu maantee Kose-Mäo lõigule rajatakse loomade liikumisvõimaluste tagamiseks kolm ökodukti ning kaks loomafooridega samatasandilist teeületusala ning arvukalt väikeulukitunneleid ning sildade aluseid kallasradasid," rääkis Lükk.

Need loomadele mõeldud ületuskohad tulevad Kose-Mäo lõigu 49. kilomeetrile (Rõõsa ökodukt), 56,8. kilomeetrile (Nõmmeri ökodukt) ja 70,5. kilomeetrile (Puiatu ökodukt). ■

Vee erikasutuse loa taotlus

Aiandusühistu Juku, reg. kood. 80141789 taotleb vee erikasutuse luba Keila vallas, Laulasmaa külas, majapidamise olme- ja kastmisvee vajaduste rahuldamiseks.

Vee erikasutuse taotluse kohta saab esitada kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid Lääne-Harju Vallavalitsusele kahe nädala jooksul alates kuulutuse ilmumisest.
Lääne-Harju Vallavalitsuse aadress on Paldiski mnt 21, 76606 Keila ning e-posti aadress valitsus@keilavald.ee.

Harju Elu
www.harjuelu.ee

Vastutav väljaandja **Ülo Russak** 631 1456
Peatoimetaja **Marko Tooming** 646 2215
Toimetus **Allar Viivik, Andres Tohver** 646 2215, 5554 0683
Küljendus **Lauri 'PL'** **Lumiste** 646 2215
Müügijuht **Relika Tisler** 646 2214, 5562 5500
Postiaadress. 11317 Tallinn, Pärnu mnt 139E/11, e-post info@harjuelu.ee
Astu läbi Pärnu mnt 139E/11, II korrus, tuba 23, kell 10–16
Maakonnaleht Harju Elu, tellimisindeks 69 841
Trükk AS Printall
Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisukohtade eest toimetus ei vastuta.
Reklaamide laekumise tähtaeg reedesesse lehenumbrisse on neljapäeval kell 12.00.

Vox populi, vox Dei

Kas ID kaardi turvaprobleemid on toonud Teile ebameeldivusi?

Andres Laisk
Saue vallavanem

Kasutan kaarti igapäevaselt kõikides e-keskkondades opereerimiseks. Seega on mul kaart permanentselt arvutis. Probleeme pole tekkinud, ehk ainult väike ootusärevus, kuivõrd mu kaart on väljastatud napilt enne kriitilist tähtaega. Tegelikult ootasin, et esmaspäeval ei saa enam tööd teha, aga võta näpust, sai küll.

Laine Raidjärv
Rae vallavolikogu esimees

Ma pole kogenud ebameeldivusi ID kaardi turvaprobleemidega seoses. Sain sertifikaadid uuendatud küll öötundidel, ent see õnnestus siiski. Digivõimalusi kasutan väga palju. Dokumentide allkirjastamine, dokumendihaldussüstemi kasutamine, e-kirjade saatmine, pangateenused – need kõik on seotud ID kaardi või mobiil IDga.

Merike Kraam
Keila linna elanik

Kaardiga seotud turvaprobleemide tõttu oli töö häiritud õnneks vaid ühe päeva. Reede õhtul said kaardi sertifikaadid uuendatud. Anti ju selge sõnum, et eelisjärjekorras uuendatakse vaid neil, kellel on vaja sertifikaate igapäevaselt kasutada. Probleem sai büroos lahenduse umbes 15 minutiga.

Mallis Rank
Vasalemma raamatukogu juht

Ma ei vaja enda igapäevatöös ID-kaarti ega anna kuigi tihti ka digiallkirju. Reedel kõik igatahes toimis. Minul on aastal 2013 välja antud kaart. Kuid ma ei torma seda vahetama. Ja soovitan seda ka teistele: ärge kiirustage, kui te ei anna digiallkirju või ei kasuta iga päev oma kaarti.

Mariis Adamberg
Elroni turundus- ja kommunikatsioonijuht

Probleeme ei ole tekkinud. Täna on võimalik ka peatatud sertifikaatidega ID-kaarte kasutada nii isikut tõendava dokumendina kui ka pilet.ee veebikeskkonnast ostetud pileti andmekandjana.

Avo Möls
Aruküla põhikooli direktor

ID-kaardiga on minul kõik korras, sest see on väljastatud aastal 2013. Olen selle aja jooksul kaarti kasutanud keskmiselt kolmel korral päevas.

Mida tuleb teada uuest andmekaitse üldmäärusest

Riinu Raasuke
Tallinna Majanduskooli arendustalituse juht

Tuleval aastal maikuus jõustuv uus andmekaitse üldmäärus annab inimestele lisaõigusi ja paneb ettevõtjatele hulga kohustusi.

Euroopa Liidu uus andmekaitse üldmäärus (GDPR) on kõige olulisem andmekaitse valdkonna muudatus viimase 20 aasta jooksul. See mõjutab hinnanguliselt kuni 80% Euroopas tegutsevaid ettevõtteid, kes peavad uue seaduse valguses oma protsesse muutma. "Linnalegend, et andmekaitse teema on puhas juura või turbemeetmed on vaid IT teema, saab õpingute käigus kummutatud," lausub Tallinna Majanduskooli andmekaitsevaldkonna õppejõud Gina Kilumets.

1. Kõik avaliku sektori asutused peavad määrama andmekaitsespetsialisti

Andmekaitse spetsialisti peavad määrama kõik avaliku sektori asutused ja organisatsioonid, seal hulgas kõik riigi- ja omavalitsusasutused, näiteks ministeeriumid; ametid; inspektsioonid; üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolid; valla- ja linnavalitsused. Andmekaitsespetsialisti ülesandeks on jälgida andmete käitlemise õigust ning tema vastutab protsesside seaduskohasuse üle. Samuti on tema nõuandja rollis, seda nii organisatsiooni kui kodaniku vaates. Kuna uus määrus toob kaasa ka suurenenud aruandluskohustuse, tuleb üle vaadata kõik olemasolevad juhendid, lepingud ja vastav dokumentatsioon ja teha riskianalüüs, et vältida probleeme uue määruse jõustumisel.

2. Andmekaitsespetsialisti peavad määrama ka ettevõtted, mis koguvad või jälgivad andmeid või isikute tegevusi

Andmekaitsele peavad lisaks avaliku sektori organisatsioonidele tähelepanu pöörama kõik ettevõtted, kelle põhitegevuses on andmete ulatuslik töötlemine või jälgimine (näiteks turvateenust osutavad ettevõtted; krediidiasutused; kindlustusseltsid ja -vahendajad; hotellid; personaliotsingu ettevõtted; haiglad ja võrguturbega seotud ettevõtted).

Lisaks tuuakse välja ettevõtted, kes tegelevad otseturustuse saatmisega, kliendi sobivuse hindamisega (nt laenu saamiseks), kliendi asukoha hindamisega nutirakendustes, lojaalsusprogrammidega, võrgulehtede analüüsimisega ja selle pinnalt *online*-reklaamide näitamisega või veebiteenuse osutamisega. Seega on uuest seadusest puudutatute ring tõepoolest väga suur ning katab ära nii suurte kliendibaasidega ettevõtted kui ka alles alustavad tehnoloogiaettevõtted, kus kõikjal tuleb leida see inimene, kes oleks seadusega kursis, vastutav andmete käitlemise eest ning peamiseks suhtlejaks andmekaitse inspektsiooniga.

3. Inimene võib viia kolida oma digiandmeid

Uue määrusega on igal inimesel õigus liigutada oma andmeid töötlejate vahel. Näiteks soovite vahetata telefonioperaatorit – nüüd on õigus paluda oma praegusel teenusepakkujal oma andmeid saata otse konkurendile. See tähendab aga, et ettevõtted peavad looma uusi süsteeme, et oleks võimalik võtta oma andmebaasidest välja kõik kliendiandmed ning need edastada teise organisatsiooni. Seega peavad andmed olema korrastatud ning masinkäideldavad.

4. Kohustus teavitada keeldumise õigusest

See keeruline lause tähendab seda, et igal inimesel on õigus keelduda oma andmete töötlemisest ning ettevõte või organisatsioon peab sellest ka teenuse tarbijat teavitama. See tähendab, et enne uudiskirja või pakkumise saatmist peab olema inimene sellega teadlikult nõustunud ja tema kontakte ei tohi kasutada turunduspakkumuste tegemiseks, uuringuteks jms ilma täinedava nõusolekuta. Igal tarbijal peab olema võimalus jälgida, milliseid tema andmeid millisel eesmärgil kogutakse ning otseselt teenusega mitteseotud andmeid ei tohi töödelda ilma täiendava nõusolekuta.

5. Õigus olla unustatud

Lisaks sellele, et kliendid ja inimesed saavad küsida enda kohta kogutud andmeid, on võimalik paluda ka nende kustutamist. Küll peab olema kustutamine asjakohane – kui need pole enam vajalikud sellel eesmärgil, milleks need koguti. See puudutab eriti asukohaga seotud andeid – mitmed nutirakendused koguvad inimeste asukohta, ent teenuse tarbijatel peab olema õigus seda küsida ja kustutada.

Kokkuvõtvad soovitused

Andmekaitse uus määruse toob ettevõtetele suure hulga uusi kohustusi ja süsteemimuutusi, mida tuleb arvestada juba täna. Soovitame koolitada andmekaitsespetsialiste, kes oleksid kursis kõigi määruse oluliste detailidega, et vältida probleeme. Uue määruse tekib väga palju küsimusi ka klientidelt ja teenuse tarbijatelt – tuleb jälgida, et ettevõtte töötajad oskaksid neile vastata. "Andmekaitsespetsialist on sild kahe mahuka valdkonna vahel," kirjeldab Kilumets. "Majanduskooli õppekavad keskenduvad eelkõige praktiliste lahenduste edasiandmistele, st mida ja kuidas teha, et reformialased nõuded rakendatud saaksid".

Andmekaitse nõuete rakendamise kasu seisneb ka selles, et aitab organisatsioonidel ressursse optimeerida ja parandada pakutava teenuse kvaliteeti. Isikuandmete töötlemise nõuete rakendamine on eelkõige garantii töötleja jaoks, et teenus/toode on kvaliteetne ning aja nõuetele vastav. Lisaks täienduskoolitusele avab Tallinna Majanduskool jaanuaris esmakordselt Eestis andmekaitsespetsialisti tasemeõppe. Õpe kestab pool aastat ning annab ülevaate, kuidas uue reformi valguses tegutseda ning organisatsiooni tööd vastavalt korraldada. Tasemeõppe eelduseks on algteadmised õigusvaldkonnast, seega on kursusele eelkõige oodatud õiguse- või juuravaldkonna inimesed, kes hiljem ka organisatsioonis andmekaitsespetsialisti rolli kannavad. Samuti pakub majanduskool ka õiguse aluste baaskursust, et koolituse saaksid läbida ka need, kellel juurateadmisi ei ole. ■

Nägemusi Harku kestlikust arengust

Kuido Merits
MTÜ Harku Heaks

Septembri lõpul toimus rahvusvaheline rohelise ehituse nädal, mille raames MTÜ Harku Heaks valmistas ette oma nägemuse Harku valla jätkusuutliku või kestliku arengu abinõudest. Seejuures on arvesse võetud inimeste suurt nõudlust uue arengu, teenuste ja kaasaegsete rajatiste järele. Siinkohal kirjeldaks lühidalt mõningaid jätkusuutlikke põhimõtteid ja soovitusi.

Kohalikul omavalitsusel peaks alati säilima valmisolek soodustada uute ettevõtete teket ja hajutada sel moel ühest tööandjast sõltumisega seotud riski. Me ei pea silmas mitte uute tiheasustusega linnakute, vaid n-ö alakeskuste loomist.

Heade tavade põhjal võivad sellised "satelliidikeskused" moodustada 5–15% omavalitsuse suurusest (näiteks 15 000 elanikuga vallas on alakeskus 1500 inimesega, kel olemas mugavused ja teenused). Kohapeal olgu elamute kõrval olemas võimalused jaekaubanduseks ja teenusteks, samuti sotsiaalsed ja spordirajatised, mis valmis ehitatud energiasäästlikult.

Oluline on eemalduda Nõukogude-aegsest tsentraalsest planeeringust ja programmeeritud mentaliteedist ning luua valda oma ajalooliste asukohtade juurde selliseid väikekeskusi, mis saavad areneda ja lüüa õitsele iseseisvalt, mitte tingimata volikogu suuniste järgi.

Arendaja ja omavalitsus peaksid tõsiselt kaaluma mitmeotstarbelise arengu edendamist ühes äri-, jae-, elamumajandusega, mõeldes töökohtadele, investeeringutele, sotsiaalsetele vahenditele, teenustele, soodsale transpordile ja nõnda edasi. Majanduslik kasu on arendajale küll oluline, kuid vähem tähtis ei ole kõigi sotsiaalsete ja keskkondlike teguritega arvestamine. Külakeskustes olgu tervislikud ja sportlikud elutingimused, lastehoid ja vanurite hooldus, juba mainitud transpordi edendamine väikekeskuste vahel, ohutuse ja turvalisuse ühes kohaliku naabruskonna valvega ning rohkem raha kohalike inimeste initsiatiivile ja projektidele.

Siinkohal tuleb taas rõhutada avaliku ja erasektori koostöö (AE-koostöö) olulisust, mil erasektor võtab oma kanda osa avaliku sektori ülesandeid ja teostab vastavaid projekte. Selline koostöö aitab omakorda kasutada olemasolevaid ressursse tõhusamalt ja koguda sääste, mis suunatakse elanike hüvanguks. Volikogu võiks vaid omada proaktiivset ehk ennetatavat hoiakut ja tervitada eraettevõtluse osalust, selle asemel et seda takistada.

Just sellisel viisil saaks Harku vald tõeliselt arendada nii avaliku kui erasektori rahastamist. Valla areng vaid kiireneks, kuna elanikud saavad uusi töökohti, investeeringuid, rajatisi. Head kestvale arengule keskenduvad projektid tuleks planeerida ja valmis ehitada piisavalt kiiresti, samuti eelnevalt mõistliku aja jooksul heaks kiita (kiirmenetlemine on levinud paljudes riikides). ■

3 küsimust

KAREL PRIKK
ASi Samat juhatuse liige

Võtsite enda kommertsliinidel rohelise ühiskaardi kasutusele alates oktoobri lõpust. Millistel liinidel saab sellega sõidu eest tasuda?

AS Samat on üks esimestest, kes võtab kasutusele ühiskaardi süsteemi oma kommertsliinidel. Täpsemalt siis liinidel 219 (Tallinn-Kurtna-Kiisa-Aespa), 206 (Tallinn-Saku) ja 177 (Tallinn-Keila). Ühiskaart on juba täna kasutusel avalikel liinidel. Sealhulgas Harju lõunasuuna liinidel, mida teenindab AS Samat. Kokku on maakonnas meie teenindada umbes 40 liini.

Idee luua klientidele võimalus oma sõidu eest tasuda rohelise ühiskaardiga on olnud mõtetes juba pikalt. Kahjuks on tarkvarasüsteemi arendus ja testimine võtnud oodatust kauem aega, kuid tänaseks oleme sellega valmis saanud.

Kas kaardiomanikel on ka sõidusoodustusi ning mis saab Samati kaartidest?

Alates 23. oktoobrist on võimalik tasuda sõidu eest rohelise kaardiga, millele peab eelnevalt olema laetud raha. Lisaks muudele tavapärastele võimalustele on klientidel võimalik ühiskaardile raha laadida ka ASi Samat kommertsliine teenindavates bussides. Tallinna tasuta sõidu õigus ei rakendu maakonnaliinidele.

Ühiskaardiga maksmisel kehtib ka sõidusoodustus ehk 20 senti täishinnaga piletist. Antud soodustus kehtib ainult ühiskaardiga tasumisel ning see kehtib kõikidel ASi Samat kommertsliinidel.

Tänane olemasolev kiipkaardi süsteem jääb paralleelselt toimima kuni novembri lõpuni ehk kuni 30. novembrini. Alates 1. novembrist ei toimu raha laadimist kiipkaardile ja uusi kiipkaarte enam ei väljastata. Juhul kui kiipkaardil olev raha jääb novembri lõpuks kasutamata, tagastame selle summa. Kiipkaart tuleb tuua või saata ASi Samat kontorisse (Tehnika 5, Saku) koos isiku nime ja pangakonto numbriga, mille alusel tehakse tagasikanne.

Millistel Samati liinidel on veel plaanis võtta kasutusele roheline kaart?

Tegemist on ülemineku perioodiga, mille tulemusel läheme tervikuna üle ühiskaardi süsteemile, mis teeb reisi eest tasumise ja reisimise reisijatele lihtsamaks. Ühiskaardiga saab sõidu eest tasuda nii Tallinna linnas, Harjumaa maakonna liinidel, rongiliinidel ja nüüd ka AS Samat kommertsliinidel.

Eelmise nädala loetumad lood

- "KK Viimsi: samm sammult kõrgliiga poole"
- "Selgusid Harjumaa aasta tegijad"
- "Jaanus Saat valiti Lääne-Harju vallavanemaks"

Tulemas

Reede, 10. november

- Vatsla külas Hr. Surma seikluspargis kell 18 Vatsla Pürojämm.
- Viimsi kooli saalis kell 19 Tallinna linnateatri kvarteti kontsert "Meenutades Eesti raadio meeskvartetti".
- Aruküla rahvamajas kell 19–01 kontsertetendus "Eesti mees – kus sa, kes sa oled?" koos tantsuõhtuga. Tantsuks ansambel Sada ja seened.

Laupäev, 11. november

- Loksa linnaväljakul kell 9–16 laat.
- Kose kultuurikeskuses kell 10–14 Mardilaat.
- Harjumaa muuseumis kell 11–15 rahvariide nõuandelaupäev.
- Keila kultuurikeskuses kell 12 Eesti maakilva esimene voor.
- Raasiku põhikoolis kell 16 kooli 55. aastapäev ja vilistlaste kokkutulek.
- Kehra rahvamajas kell 22 "Real Retro Disco".

Pühapäev, 12. november

- Kolgaküla rahvamajas kell 14 kogupere isadepäev.
- Keilas salongis "Vaarikas vahukoorega" esinevad kell 16 Kate ja Tõun.

Teisipäev, 14. november

- Saue kontserdisaalis kell 18.30 Jaak Sooääre ja Ivo Sillamaa kontsert.

Kolmapäev, 15. november

- Viimsi keskkooli aatriumis kell 16–19.30 doonoripäev.
- Rootsi-Kallavere külamuuseumis esineb kell 19 Mari Kalkun.

Neljapäev, 16. november

- Keila turuplatsil kell 17.30 OTTi kaubakohtumine.
- Keila kultuurikeskuses kell 19 Inseneride Meeskoori kontsert.

Keila noormees Roland Wilhelm Rozin sai vabatahtliku preemia

8. novembril toimunud tunnustusüritusel "Aitame Eesti turvaliseks" tänati ja tunnustati tublisid vabatahtlikke, kes on aidanud muuta elu meie ümber turvalisemaks. Aasta sekkuja tiitli võttis vastu Keila noormees Roland Wilhelm Rozin.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Alates septembri algusest on If Kindlustusele saadetud ligi 60 lugu, mis räägivad elupäästjatest, kes pole ohuga silmitsi seistes jäänud ükskõikseks, vaid asunud tegudele. Julgeid vabatahtlikke tõstsid Lennusadama tänuüritusel esile algatuse eestvedaja Rasmus Kagge, If Kindlustuse juhatuse liige Artur Praun, PPA peadirektor Elmar Vaher, abipolitseinike kogu ja päästeliidu esindajad

Esitatud kandidaatide seast kuulutati välja neli preemiat. Aasta Sekkuja on Roland Wilhelm Rozin Keila linnast.

"Oma noore vanuse kohta jõuab ta kohaliku kogukonna turvalisuse heaks ära teha väga palju. Noormees, kes teadis juba 18-aastaselt, et soovib turvalisust looma asuda, on tänaseks 22-aastane ning töötab kolmandat aastat Keila G4S patrullis ning teist aastat vabast tahtest kohaliku abipolitseinikuna. Et veelgi rohkem ära teha, asub ta peatselt õppima erakorralise meditsiini tehniku eriala, kuna puutub oma töös turvafirmas ning politseis tihti kokku olukordadega, kus hädasolija vajab esmaabi," seisab tema iseloomustuses.

Noormees julgeb ja tahab sekkuda ning aidata nii turvatöötajana, abipolitseinikuna kui ka vabal ajal linnas ringi liikudes. Vanus on talle abiks noortega suhtlemisel, nende aitamisel ja korrale kutsumisel. "Mäletan veel ise hästi, kuidas selles vanuses mõtlesin ja toimetasin," ütles ta. ■

Nädala pluss ja miinus

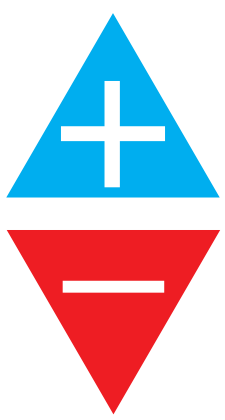

TURISTID SAAVAD RATASTELE
Tundub, et veoautodega inimeste vedu saartel saab siiski heakskiidu.

TEED PANNAKSE KINNI
Vasalemma juhtum on üks paljudest, kus inimeste kodutee sulgetakse.

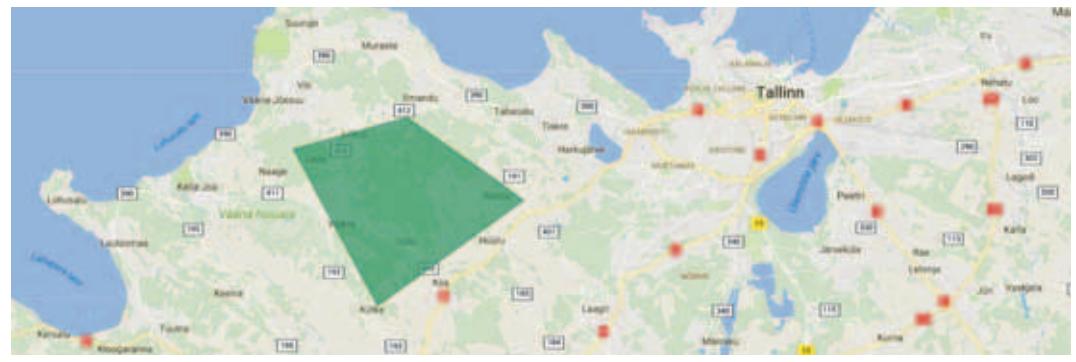

Harju Elu toimetuse poolt visandatud kavandatava Sõrve looduskaitseala piirid. Võivad erineda planeeritavast alast. Repro

ALA KAITSMISEST PEAKS OLEMA HUVITATUD KA RIIK

Sõrve kaitseala – roheline unistus?

KESKKOND

Ülo Russak
ylo@harjuelu.ee

Kunagi oli Tallinna ümber roheline vöönd, mida kaitses Rohelise Vööndi metsamajand. Nüüd on Tallinna ümber kuldne ring, kust kulda üritavad kaevandada kõik – arendajad, maapõuevarade kaevandajad, metsafirmad... Paraku pole kõik kuld, mis hiilgab.

Tallinna lähiümbruses pole – või peaaegu pole – enam suuri metsamassiive, mis oleks ühtaegu suurlinnale rohelisteks kopsudeks, samas aga elupaigaks metsloomadele-lindudele või lihtsalt puhkekohaks loodussõpradele.

"Üks paik siiski on," teab Harku vallavolikogu liige Val Rajasaar. "See on suur ala, mis jääb peamiselt Tallinna-Keila ja Rannamõisa-Klooga maantee vahele, ulatudes lõuna poolt Saue valla piirini ja piirnedes läänest Vääna jõega," kõneleb terve elu loodusega sina peal olnud, rohelise mõtteviisi poolest tuntud mees.

See on ala, kus Tallinna vahetus läheduses on säilinud suured terviklikud metsamassiivid, aga ka looduslikud niidud. "See on väga kompleksne mitmekesine loodusmassiiv, kus on läbi aegade ikka looduse seireid läbi viidud ja kus teadaolevail andmeil elavad ka meil kaitse alla olevad linnuliigid," kõneleb Val Rajasaar loodusmassiivist, mille pindala on kokku ligi 2800 hektarit.

Maa, mis vajab kaitset

See on ala, mida Harku vald on üritanud majandustegevusest – olgu selleks siis tiheasususTuse rajamine, kaevandamine või lageraie – ikka puutumatuna hoida.

"Juba ligi 15 aastat tagasi, 2003. aastal tegi Harku vallavalitsus keskkonnaministeeriumile ettepaneku moodustada Sõrve riiklik looduskaitseala," meenutab kauaaegne Harku vallavanem Sulev Roos. See ettepanek võeti ministeeriumi poolt ka menetlusse, telliti eksperthinnang. Et see on suur ala, oli eksperthinnangut keeruline teha. Eksperthinnang koostati ilma välitöid tegemata, ainult kaardimaterjali põhjal. Lõpuks nenditi, et andmeid napib.

"Nii jäigi valla ja ministeeriumi vahele püsima nagu sõnatu kokkulepe – omavalitsus seal majandustegevust ei kavanda, ministeerium aga looduskaitseala kehtestamisega ei kiirusta," meenutab Sulev Roos.

"Harku vald on seda ala oma üldplaneeringus ka kenasti kaitsnud. Sinna pole ühtegi uusarendust planeeritud, kuigi arendajad tõenäoliselt himustaks linnalähedast puutumatu loodusega ala," kiidab Val Rajasaar Harku valla üldplaneeringut. Samas nendib loodusmees: "See pealinna läheduses olev loodusmassiiv on nii oluline, et see ei saa olla ainult ühe valla kaitsta! Siin on vaja riigi garantiid."

Mida ütlevad eksperdid?

15 aasta jooksul, mil Harku vald Sõrve looduskaitseala rajamiseks taotluse esitas, on paljugi muutunud. Vahepealne ehitusbuum röövis veel tublisti rohelust Tallinna ümbrusest.

"Tegemist on Tallinna külje all viimase säilinud loodusmaastiku osaga, kus meile iseloomulikud suuremad loomad on elupaiga leidnud ja kaitset leiavad. Seal kohtab põtra, ilvest, vahel väisab seda paika karu, sigadega on küll nii nagu parasjagu on," kõneleb keskkonnaagentuuri elusloodusosakonna juhataja Uudo Timm, kelle tööülesandeks on jälgida, mis elusloodusega Eestimaal toimub.

"Seda loodusmassiivi pole süsteemselt uuritud. Küll on jälgitud seal elavaid haruldasi liike, näiteks meie rannikualadel üliharuldast merikotkaste paari. Teadaolevalt on see linnale lähim paik, kus see haruldane lind juba kümmekond aastat pesitseb," arvab tunnustatud ornitoloog Aarne Tuule. Vähemaharuldastest lindudest pesitsevad seal kanakullid, karvasjalg kakk ehk laanekakk, händkakk, värvukakk, herilaseviu, laanepüü, loetleb ornitoloog.

"Oleme uurinud ka sellel massiivil elavaid tigusid," kõneleb malakoloog, keskonnaagentuuri spetsialist Piret Kiristaja. 13 kohast võetud proovid kinnitavad, et Sõrve ümbruses elab vähemalt 22 liiki tigusid, kellest vasakkeerme pisitigu on arvatud rahvusvaheliselt ohustatud liikide hulka.

Ühe valla mure?

Esialagselt spetsialistide poolt välja pakutud 2800 kaitset vajavast hektarist ligi kaks kolmandikku kuulub riigile, kolmandik eraomanikele. Miks peaks ka see kolmandik maaomanikest olema huvitatud looduskaitsealast, kus majandustegevust ei toimuks?

"Ega seal siis igasugust majandustegevust ei lõpetata. Suured lageraied lõpetatakse. Väikesemahulised raied metsa uuendamiseks jäävad. Samuti on loomade karjatamine ja neile heinategu alale ainult kasuks," ütleb Uudo Timm.

Loodusmehe arvates võiks seal isegi taastada kunagised talukohad. Muidugi tänapäevases versioonis.

"See ala on suure, Harku vallast märksa kaugemale ulatuva rohevõrgustiku tuumala, kuhu loomad tulevad poegima," kõneleb Val Rajasaar. Liiklusstatistika andmetel on Tallinna-Klooga maantee Muraste-Viti teelõik just koht, kus toimub enim kokkupõrkeid suurulukitega. "Kui poleks roheala, oleks mõlemale poolele traagilisi avariisid veelgi rohkem," usub Val Rajasaar.

Suure töötava ökosüsteemi kasu ei saa mõõta ainult rahas, selle hävitamine võib tuua aga korvamatut kahju kogu elusloodusele, kinnitab loodusmees Val Rajasaar.

Harku vald on õnnistatud erakordsete loodusväärtustega, aga see tähendab, et vallal on ka erakordne vastutus neid väärtusi hoida ja kaitsta. Kas tohib jätta seda ühe valla mureks? ■

Arvamus

ERIK SANDLA
Harku vallavanem

Oleme Harku vallas siiani suutnud säilitada tasakaalu puhta ja rikkumatu looduskeskkonna ning uusarenduste vahel. Sõrve metsamassiiv on siinse elukeskkonna üks väärtuslik osa, mille säilimine on meile oluline. Seepärast oleme rahastanud seniseid ja ka järgmisel aastal toimuvaid sesoonseid uuringuid Sõrve loodusmassiivis, mis hõlmavad kõiki seal elutsevaid liike ning looduskeskkonda. Oleme palunud keskkonnaministeeriumil oodata ära nende ulatuslike uuringute tulemused, mis võivad olla aluseks Sõrve looduskaitseala moodustamiseks.

Harju arv

279

- 1. novembril toimunud notaribüroode avatud uste päeval külastas Harjumaal notareid kokku 279 inimest.

Lühidalt

Viimsi vallavanemaks valiti Siim Kallas

Viimsi vallavolikogu valis 12 poolthäälega Viimsi vallavanemaks Reformierakonna esinumbri Siim Kallase. Opositsioon esitas vallavanema kandidaadis Valimisliidu Kogukondade Viimsi esindaja Ants Ermi, kes kogus 6 poolthäält. Reformierakond kogus Viimsis 42,9% valimistulemusest, saades 9 kohta 21st. (HE)

Anija vald renoveerib 2,1 miljoniga Anija mõisahoone

Anija valla asutatud SA Anija Mõisa Haldus kuulutas eelmisel neljapäeval välja hanke Anija mõisa ja peahoone projekteerimiseks, projekti raames on plaanis 2,1 miljoni euroga renoveerida mõisa pea- ja aidahoone. 2018. aasta maikuus on kavas välja kuulutada ka ehitushange. Mõis on kavas avada külastajatele mõisaajastu külastuskeskusena "Mõisa aja lugu". (HE)

Jaapani nädal Kurtnas. Saku VV

Saku vallas toimub taas jaapani nädal

Saku vallas algas esmaspäeval neljandat korda jaapani nädal, kus valla asutustes tutvustatakse jaapani kultuuri. Näiteks söövad Kurtna kooli õpilased koolitoitu pulkadega ja alustavad koolipäeva põrandal istudes, Terakese lasteaia lapsed võimlevad nagu jaapanlased, eakad teevad haikusid ja ikebanat ning vallaametnikud jaapani pelmeene gyoza'sid. (HE)

Põdraga kokkupõrkel purunes kaks sõidukit

Tallinna-Tartu maanteel Ardust kuus kilomeetrit Tallinna poole põrkas esmaspäeval veidi enne kella 18 teele jooksnud põder kokku raskeveokiga ning seejärel väikebussiga, mille tulemusel sai raskeveoki kabiin vigastada ja väikebuss paiskus teelt välja katusele. Kiirabi väikebussi juhi kontrollimiseks haiglasse, kaasreisija viga ei saanud. (HE)

Majanduskomisjon toetab erisust inimeste veol Eesti väikesaartel

Riigikogu majanduskomisjon arutas väikesaarte esindajate ettepanekut muuta liiklusseadust nii, et väikesaartel oleks lubatud vedada reisijaid selleks kohandatud veoautodel, kui auto kiirus jääb alla 40 kilomeetri tunnis. Komisjon otsustas muudatusettepanekut toetada. (HE)

Politsei pidas kinni Keilas noori ähvardanud mehe

5. novembril kella 20 paiku ajal teatati, et Keilas kooli staadionil ähvardas mees noa ja relvataolise esemega noorte seltskonda. Politseinikud selgitasid kiiresti isiku välja ning pidasid samal öösel mehe kinni.

Lääne-Harju ennetus- ja menetlustalituse juhi Erkko Piirimägi sõnul oli tegemist väga äreva teatega. "Staadionil viibinud noorte juurde tuli joobetunnustega mees, kes hakkas noori õhkrelva ja noaga ähvardama. Poisid jooksid Keila politseijaoskonna juurde ning helistasid Häirekeskusele. Noored olid väga tublid ning andsid politseinikele täpse isiku ja sõiduki kirjelduse," rääkis Piirimägi.

Otsiti kõikjalt

Ta lisas, et noored käitusid õigesti, kui eemaldusid ohtlikust mehest ja helistasid kohe numbrile 112. "Sellistes olukordades tuleb tagada enda ohutus ja kutsuda politsei ning noored nii ka tegid," lausus politseinik.

Politseinikud hakkasid nendeni jõudnud info ning linna ja kooli kaamerasalvestite abil meest ja tema sõidukit tuvastama. "Edasi järgnes laiapõhjaline otsing kogu Lääne-Harju piirkonnas. Politseinikud kontrollisid Keila, Klooga, Lehola, Ohtu, Karjaküla, Kumna, Tutermaa ja Valingu piirkonda. Peagi leidsid korrakaitsjad Keila linna läheduses kortermaja eest kirjeldustele vastava valge kaubiku," ütles Piirimägi.

Seni karistusteta

Politseinikud tegid kindlaks, millises korteris arvatav ähvardaja elab ning pidasid kell 3.30 paiku 26-aastase mehe tema enda kodus kinni. Korrakaitsjad toimetasid mehe jaoskonda.

Juhtunu täpsemate asjaolude väljaselgitamiseks alustati kriminaalmenetlust karistusseadustiku paragrahvi alusel, mis käsitleb avaliku korra rasket rikkumist. Kohtueelset menetlust juhib Põhja ringkonnaprokuratuur ja viib läbi Põhja prefektuur.

Kriminaalasja kohtueelse menetluse juht, ringkonnaprokurör Eve Soostar ütles, et kahtlustatavana kinni peetud mehel ei ole kehtivaid karistusi ning mees on esialgu kinni peetud 48 tunniks. ■ (HE)

Keila staadion. Allar Viivik

KIRGEDE TORM VESKI KÜLAS ON KESTNUD JUBA NELI AASTAT

Kaks kanget venda tülitsevad külavahetee pärast

KÜLAELU

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

"Lootsime, et ei pea meedia poole pöörduma, aga ei ole muud võimalust," ütleb Valentina Grabbi (61). Koos abikaasa Taaviga (63) on ta jäänud lõksu Veski külas. Perekonna kodumaja juurest Tallinna-Haapsalu maanteele viiva kruusatee on okastraadi ja traktoritega sulgenud ei keegi muu kui Taavi lihane vend Mati Grabbi (65).

Valentina ja Taavi Grabbi seisavad nõutult Veski küla teel, mis on blokeeritud prusside, okastraadi ja kahe traktoriga. 2x Andres Tohver

Järjekordne kriis puhkes 22. oktoobril, kui Valentina ema Mariat (94) tabas haigushoog ja ta hakkas lämbuma. Maria on nimelt südamehaige, keda tütar kodus hooldab.

"Meil oli kiiresti kiirabi vaja, aga nad ei saanud otse siia, seisid traktorite taga. Nad olid nii vihased. Üks kiirabi töötaja ütles, kurat, pane põlema juba see naaber," meenutab Valentina.

Sama kiirabi oli samade tõkete taha jäänud 14. aprillil, kui Marial oli eelmine tõsine haigushoog.

Heategu karistatakse

Tüliõunaks olev kruusatee algab Tallinna-Haapsalu maanteelt vahetult enne Vasalemma jõe silda, lookleb esialgu piki jõge ja keerab siis majade vahele. Kruusatee rajas nõukogude ajal Vasalemma sovhoos.

Traktoristina töötanud Mati Grabbi kolis Veski külla sovhoosile kuuluvasse majja juba 1979. aastal. "Üks lüpsja pidi saama selle maja, aga Mati murdis kangiga ukse lahti ja kolis sisse," iseloomustab Valentina mehe venna kombeid.

Bussijuht Taavi Grabbi ehitas enda ja Mati vanematele maja, mis valmis 1983. aastal sama kruusatee ääres venna kodust järgmise hoonena. Omaenda maja valmis Taavil 1994. aastal, jällegi nõks edasi piki teed. Neljanda maja ehitas sama tee jätkuks 2013. aastal Taavi poeg Toomas (39).

Matil on viis ja Taavil kolm last, lisaks veel mitmed lapselapsed. Traktoristina töötanud Matiga juhtus aga 1992. aastal õnnetus, kui ta vasak käsi ruloonpressi vahele jäi. Käsi tuli õla juurest amputeerida.

Kui vanemad surid, pärisid pojad kumbki pool nende maja, aga Taavi loobus enda poolest Mati kui invaliidi kasuks. Mati kolis perega vanematekodusse. Lisaks loobus Taavi venna kasuks suguvõsa maadest, kinkides nõnda 30 hektarit. Mati peaks olema tänulik, aga... nelja aasta eest sulges ta okastraadi ja traktoritega kruusatee, mis on läbipääsuks Taavile, Valentinale ja Toomasele.

Mis on tüli põhjuseks? "Kadedus tekkis. Ta on väga kade inimene," arvab Valentina. "Pärast seda läks see kadedus lahti, kui poeg maja ehitas. Et poja sõbrad käivad, kihutavad, tolmutavad," lisab Taavi.

"Mu pojal on madal auto. Pandi selline teetõke, et ei saanud enam madala autoga üle, esiots jäi kinni," räägib Taavi. Kui Taavi üritas teed parandada, kutsuti talle politsei, et mis ta lõhub naabrite muru.

Kõlab uskumatult, aga Veski küla kruusateed oli enne selle sulgemist hooldanud peamiselt Taavi. "Vedasin kaks korda aastas kruusa ja killustikku aukudesse. Siia läheb iga aasta neli-viis tonni," meenutab ta.

Seadus võimaldab kiusu

Taavi näeb hädade põhjusena vildakat seadusandlust, millega mitmed kohalikud teed anti eraomandusse.

"Seda ei oleks tohtinud teha. Ma olen bussijuht. Igal hommikul vara lähen välja. Enam välja ei saanud," meenutab ta tõkete kerkimist.

Vaja oli tagavarateed. Et bussijuhi palk on tagasihoidlik, tuli appi poeg Toomas, kes ostis maariba, mis on 400 meetrit pikk, kuus meetrit lai ja viib ümber Mati krundi. Tagavaratee tarbeks veeti maaribale kruusa. "Kuskil 10 000 eurot olen pannud selle alla magama," ütleb Toomas.

Säärane mitteametlik hädalahendus-tee ei kõrvalda sugugi kõiki probleeme. Operatiivsõidukite GPS nimelt näitab Taavi ja tema poja majade juurde ligipääsu suletud teelõigu kaudu. Hädas on kiirabi, aga tupikusse sõidab ka Eesti Energia masin ja prügiauto.

Taavi ja Valentina prügikast on seetõttu kodumajast mitmesaja meetri kaugusel Veski küla kõige esimese maja juures. "Minu teada vald andis käsu Matile, et peab tee lahti tegema, aga näe, ta ei tee. Võõrastega saad veel hakkama, aga oma sugulased, need on kõige kuradimad," kirub Taavi.

Taavi ja Valentina tütar elab Soomes. "Päris hull on kohe. Mul tulevad lapselapsed suvel Soomest siia, Mati ähvardab neid õhupüssiga, sõimab. Kui mööda lähed, ässitab koera. No mis elu see on," ohkab Valentina. Lisaks ajas Mati kinni kraavi, mis viib Taavi krundilt minema liigvee. "Ma ei tohi seda kraavi puhastada ka. Nüüd on bassein keldris, võib ujuda," räägib Taavi.

Eriskummaline vastuvõtt

Et tülis on mõistlik ära kuulata mõlemad osapooled, teen ääri-veeri juttu ka Mati Grabbiga. Juhin tema tähelepanu asjaolule, et kaks traktorit on pargitud Veski küla läbipääsuteele. "Kuhu ma viin siis? Mudaauku või?" vastab Mati.

Kui vihjan sellele, et naabrid ei pääse koju, tuleb vastus: "Kuidas ei pääse? Nendel on oma tee. Saavad läbi. Keegi ei sega neid," arvab Mati.

Räägin Valentina ema terviseprobleemidest, et tal oli haigushoog ja kiirabi ei pääsenud ligi. "Kuulge teie oma kiirabiga, tee on olemas. Vallas on teada kõik see asi. Rääkige vallavanemaga," vastab Mati.

Ütlen Matile, et Taavi on ju tema vend. "Praegust ehitati kiviaed minu maa peale. Nüüd on loomi loobitud kividega. Tulge vaadake ise, tehke pilti," nõuab Mati resoluutselt.

"Kes see loobib? Sul on kaamera üleval. Ära hakka valetama," vaidleb meie vestlust jälginud Valentina Matile vastu. "Kuule, kao minema. Ära mölise siin," põrutab Mati Valentina peale.

"Mine nüüd enda kuradi kaameraga siit kohe minema. Said aru!" vihastab Mati äkitselt Harju Elu ajakirjaniku peale. Järgmisel hetkel tabab ajakirjanikku ühe käega mehe rusikahoop.

"Mis kuradi asja sa tuled minu hoovi peale pildistama. Lase jalga kohe! Teil ei ole siin mitte midagi teha. Kurat, te olete võõra territooriumi peal, tulete siia vehklema. Mis see olgu," on Mati kategooriline. ■

Kommentaar

MART METS
Vasalemma vallavanem 1997–1998, 2002–2008, 2011–2017

Tegemist on maareformi käigus tagastamisele kuulunud Laitsemaa kinnistuga. Otsused tagastamise kohta võttis vastu Harju maavalitsuse vastav komisjon ning protsessi tehnilised üksikasjad otsustati vallavalitsuse korraldustega. Laitsemaa kinnistu tagastamisprotsess viidi lõpule aastal 2000 ja tagastamistoimik on saadetud juba ammu Harju maavalitsusele ja sealt edasi arvatavasti arhiivi. Igasuguste naabritevaheliste vaidluste puhul soovitan tavaliselt asjaosalistel rahulikult maha istuda, eriarvamused läbi arutada ja püüda jõuda mingile kokkuleppele. Äärmisel juhul tuleb küsimus kohtus selgeks vaielda. Tavaliselt on mingil määral õigus mõlemal poolel ja absoluutset õigust pole kellelgi.

Mati Grabbi arvates on vennal ja vennapojal oma tee, kust nad läbi saavad.

NEIU VÕISTLEB PÕHIKOOLI KÕRVALT 50 KORDA AASTAS

Kuusalu jalgrattatalent: “Nii kaua, kui hästi läheb, on tahtmist ka”

JALGRATAS

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

Aidi Gerde (15) on treeninud koduse Kuusalu mändide all, Tallinna lähistel, aga ka Hispaanias. Neiu unistab profiratturi karjäärist mõnes Belgia klubis.

Aidi Gerde kodumaja ees Kuusalu alevikus. Andres Tohver

Rattasadulasse istus Aidi Gerde esimest korda lasteaias, kui proovis sõitu venna maastikurattaga. Tema õnneks tegutseb Kuusalu vallas kogenud jalgrattatreener Kaido Laas, kelle käe all tüdruk 2007. aastal treeninguid alustas.

“Sõitsime koos ja tegime erinevaid mänge, et oleksime hästi aktiivsed,” meenutab Aili Gerde. Laasi Kuusalu Rattaklubis treeniti kolm-neli korda nädalas. Esmalt prooviti viite kilomeetrit, järk-järgult jõuti 60-kilomeetriste sõitudeni.

Eelmise aasta sügisel alustas Kuusalu neiu treeninguid Tallinnas André Adusoni käe all CFC Spordiklubis. Treeningud leiavad aset linnast väljas Maardu, Kostivere, Raasiku ja Aruküla teedel. Rühmas sõidab tavaliselt viisteist ratturit. Nende seas on 14-aastaseid, aga ka juba täiskasvanud sportlasi.

Kaheksa kuu eest oli Aidi Gerde kevadlaagris Hispaanias Olivas, kus 15. märtsil väntas lausa 139 kilomeetrit. Sõitu alustas ta hommikul pool üksteist, lõpetas pool neli õhtupoolikul. Tõsi, sõidu ajal oli lubatud teha pause ja täita veepudelit, aga treening toimus mägedes, mis nõudis täiendavat pingutust.

Saksamaale ja Ungarisse

Treeningutega paralleelselt on käidud võistlustel. Väikelapsena pani ta end esmalt proovile kodusel Team Rattapood Cupil, kus tehti maastikusõitu. Sõita tuli kilomeeter või paar mööda metsarada.

Kogemuste ja oskuste lisandudes on neiu võistluskalender tihedaks muutunud. Tänavu tuleb võistluste koguarvuks ligemale viiskümmend. Aidi Gerde võistleb U-16 kategoorias, mille alla kuuluvad nii 15- kui 16-aastased neiud. Võistlustest osa on olnud rahvusvahelised.

25.–27. juulil käis Aidi Gerde Ungaris Györis Euroopa Noorte Olümpiafestivalil. Enam kui saja võistleja seas tuli ta esmalt eraldistardiga sõidus 17. kohale, siis grupisõidus 7. kohale.

25.–27. augustil peeti Saksamaal Berliinis noortetuur. “Seal me sõitsime poistega koos, aga tüdrukuid oli kuskil nelikümmend. Lõpuks olin tüdrukutest viies,” meenutab Kuusalu neiu.

Kodumaistest võistlustest peab neiu ise kõige olulisemateks eestikaid ehk Eesti meistrivõistlusi. Nendest osales ta tänavu talikrossis, kriteeriumis, eraldistardis, grupisõidus ja *cyclo*-krossis.

“Kui saaks mõnda Belgia klubisse, siis saaks seal proovida, kuidas taseme poolest olen.”

Talikross oligi noore jalgratturi tänavuse hooaja avalöögiks. See peeti 4. märtsil Elvas. Kolm päeva varem 15-aastaseks saanud Aidi Gerde tuli seal kolmandaks.

Kriteeriumi võitja selgitatakse viie etapi peale kokku. Viies ehk viimane etapp oli 3. juunil Viljandis, kus neiu sai esikoha ning viie etapi peale saavutas ta kindla Eesti meistritiitli U-16 vanuseklassis.

Eraldistardi võitja selgus 21. juunil Lähtes. “Seal ei läinud nii hästi, kui ma oleksin lootnud, sest ma ei olnud nii heas vormis. Ka rada oli minu jaoks päris raske. Tulin neljandaks,” ütleb Aidi Gerde.

28. juunil grupisõidus Otepääl sai Kuusalu neiu kolmanda koha. “Seal oli ka päris tõusune rada, mis mulle hästi ei istunud.”

Selle aasta võistluskalendrile tõmbas Aidi Gerde joone alla 21. oktoobril *cyclo*-krossi etapiga Pärnu juures Audrus, kus tuli taas kolmandaks.

Parim neiu

8. novembril jagas Eesti Jalgraturite Liit Tallinnas Hotell Euroopas auhindu selle hooaja parimatele Eesti jalgrattaspordis. Tunnustuse Eesti parim neiu pälvis Aidi Gerde Tuisk. Sellega kaasnes karikas ja tšekk 500 eurole.

Palju raha aga jalgrattaspordile kulub? Aidi Gerde märtsikuine kevadlaager Hispaanias läks maksma natuke üle 600 euro, millest pool tuli Kuusalu vallalt, teine pool vanematelt. Juulis Ungaris käis ta Eesti riigi kulul, augustis Saksamaal tuli vanematel kukrut kergitada 400–500 euro võrra.

Itaalias valmistatud Wilier maanteeratta hind algab 3000 eurost, üks ratas peab vastu maksimaalselt kaks hooaega. Kiiver on 300 eurot. Kui kõik kulud kokku lüüa, jääb noore jalgratturi ühe hooaja eelarve 8000 euro kanti.

Spordi kõrvalt õpib Aidi Gerde Kuusalu keskkooli 9. klassis.

Aidi Gerde Tuisk, Kaido Laas ja Eesti Jalgratturite Liidu president Raivo Rand Hotell Euroopas auhinnagalal. Viktor Burkivski

Kuidas kooli ja tippsporti õnnestub kokku sobitada? “Praegu õnnestub. Õpetajad lasevad treeningutele ja võistlustele. Hinded on enam-vähem,” arvab neiu.

Millised on jalgratturi tulevikuplaanid? “Järgmisel aastal mingit tähtsamat rahvusvahelist võistlust ei olegi, aga tahaks Eesti meistrivõistlustel hea tulemuse teha. Ma tahaksin ära võita kriteeriumi, maanteesõidu, grupisõidu ja eraldistardi,” ütleb ta.

2019. aastal on Aidi Gerde esimest aastat juunior. “Siis ma tahaksin Euroopa meistrivõistlustele saada ja seal korraliku tulemuse teha,” arvab neiu.

2021. aastal võiks alata profikarjäär. “Kui saaks mõnda Belgia klubisse, siis saaks seal proovida, kuidas taseme poolest olen,” unistab Aidi Gerde.

Kaua on soov jalgrattasporti teha? “Nii kaua, kui isu on ja hästi läheb, siis on tahtmist ka,” arvab Aidi Gerde. Päris elukutse osas on neiul siiski natuke teised soovid. “Tegelikult tahaksin spordiarstiks saada,” ütleb ta. ■

Maardu jalgpallimeeskond pääses meistriliigasse

Kakskümmend aastat pallinud Maardu linnameeskond võitis eelmisel nädalavahetusel otsustava kohtumise 2:1, võitis esiliiga ning mängib uuel hooajal Eesti meistriliigas.

Linnavalitsus plaanib spordimehi premeerida.

Tähtis esiliiga kohtumine peeti Maardus Tallinna Kaleviga. Mõlematel oli võimalus esiliiga võita, kuid Maardul oli selleks vaja kohtumine tingimata võita. Esimese värava lõi Maardu ning peatselt tegi Kalev seisuks 1:1. Esimesel üleminutil oli täpne Vitali Gussev ning Maardu võitis 2:1.

Seega on Maardu kindlalt Eesti kõrgemas liigas.

“Meil on hea meel, et Maardu linnameeskond võitis Eesti jalgpalli meistrivõitluste esiliiga ja pääses edukalt Premium liigasse,” rõõmustas linnavalitsuse avalike suhete juht Jelena Katsuba, kes lisas, et jalgpall on Maardus väga populaarne spordiala. “Seda harrastab üle 200 inimese. Linnas treenib kuus laste ja neli täiskasvanute meeskonda. Sealhulgas Eesti meistrivõistlustel mängiv esindusmeeskond Maardu linnameeskond,” räägib Katsuba.

Eesti rahvuskoondise tippmängijad Konstantin Vassiljev, Aleksandr Kruglov ja Aleksandr Dmitrijev on alustanud oma säravat karjääri just Maardus.

Tänavu toetas linn Maardu jalgpalliklubisid 37 880 euroga. Lisaks on staadion klubide kasutuses tasuta. “Linnavalitsus tänab mängijaid ja treenereid nende suure panuse eest ning premeerib tublit meeskonda. Preemia täpne suurus selgub järgmisel nädalal,” lisas Katsuba. ■ (Allar Viivik)

Kultuur

Keila sõpruslinnade seltsil täitus 25 aastat

5. novembril 1992 asutatud Keila sõpruslinnade selts tähistas sünnipäeva täpselt 25 aastat hiljem raamatuesitluse, fotonäituse ning suhete arendajate tunnustamisega.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

25 aastat tagasi toimunud asutamiskoosolekule kogunes üle saja inimese. Selleks ajaks olid Keila linnal tekkinud sidemed Saksamaa Barsbütteli vallaga ning Huittise linnaga Soomes. Kultuurijuht Gunnar Saalistel tekkis idee luua sarnaselt nendega ka Keila sõpruslinnade selts.

26. novembril 1992 registreeris linnavalitsus vastasutatud MTÜ asutamisdokumendid. Seltsi esimene president oli aastani 1996 Almar Otter. Dokumendid on avaldatud ka värskeltilmunud ajalooraamatus. Seltsi tegevusvormideks seati “igakülgne kultuuri-, turismi- ja spordialane koostöö Keila sõpruslinnadega. Teretulnud on kõik ettepanekud, mis avardavad silmaringi, arendavad euroopalikku mõttelaadi ja aitavad lähendada ja spordialane koostöö Keila sõpruslinnadega,” seisab asutamiskoosoleku protokollis. Riigikogu valimistest, president Lennart Meri ja põhiseadusliku valitsuse ametisseasumisest oli toona möödas vaevalt kuu.

Tänaseks on Keilal seitse sõpruslinna või -valda. Need on Barsbüttel Saksamaal, Birštonas Leedus, Nacka Rootsis, Huittinen ja Kerava Soomes, Sigulda Lätis ja Chatura Gruusias. Keskväljakul asub ka sõpruslinnade viit. Suurim suhetest tekkinud materiaalne kasu on koos Barsbütteliga Loode-Keilasse rajatud arendus. Kunagise Nõukogude armee tankipolgu kohal on 120 krundiga elurajoon. Korraldatud on õpilasvahetust, noortelaagreid, kooride- ja ansamblite reise, vahendatud humanitaarabi ning tegeletud kümnete muude asjadega. Koos on tähistatud erinevate riikide ning omavalitsuste tähtpäevi.

Eelmisest aastast juhib seltsi presidendina Kätlin Paalaroos. Tema võttis ette ka juubeliraamatu ning fotonäituse korraldamise. Sajal leheküljel saab ülevaate seltsi loost, tegemistest ning inimestest kes on sellega seotud. Tänaseks on seltsil aktiivseid liikmeid alla 20.

“Ma usun, et meie seltsi liikmetel jätkub veel energiat ja tegutsemistahet. Kõik inimesed on meie seltsi teretulnud. Nagu Gunnar Saaliste (üks seltsi asutajatest ja põhikirja koostaja – A.V.) on märkinud, tekib selts vabatahtlikkuse alusel, arvestamata vanust või parteilist kuuluvust,” ütles Paalaroos sünnipäeval. ■

Kätlin Paalaroos võtab vastu Enno Felsi õnnitlusi. Allar Viivik

Kuulutused

KOOLITUS

• Veokijuhi ameti- ja ADR-kursused. www.sõiduõppe.ee, tel 507 8230

MÜÜK

• Korralik talvekartul kartulisalvest! Kojuvedu tasuta! 0,4 senti / kg ehk 25 kg maksab 10 € / võrk. Sordid: Laura, Gala, Esmee (aretatud Laura sordist), Elfe (keskmine muredus), Vineta (mure kartul). Transport tasuta. Müük üle Eesti! Alates 1000 kg hind kokkuleppel. Kaardimakse võimalus koduuksel! Tel 513 2310

• Müüa kvaliteetne puitbrikett 960 kg alus 172 €, Premium pellet 990 kg alus 199 €. Kojuvedu hinna sees. Tel 5891 5954

• Müüa muld, liiv, killustik, kruus, freesasfalt + transport. Tel 5395 3788

• Müüa saetud ja lõhutud küttepuud pikkusega 30–60 cm (Hind alates 33 € / rm). Kojuvedu. Tel 522 7345. e-post marek406@gmail.com

• Telli Eesti lipud, vimplid, vardad ja vardahoidjad e-poest www.lipuvabrik.ee. Kaup kätte 24 tunni / 1 tööpäevaga!

OST

• OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

• Soovin osta suvila, talu või sobiva krundi maakodu rajamiseks. Kõik pakkumised on teretulnud. Kontakt tel 5660 9123, Toomas

TEENUS

• Ehitus- ja remonttööd. Tel 5689 4725

• Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka ennustus.ee

• Katused, fassaadid, üldehitus- ja viimistlustööd. Tel 5352 9476, ehitus@miltongrupp.ee

• Katusehooldus, tänavakivipesu, fassaadipesu. Tel 5919 1540

• Korstnapühkija teenused ja eksperthinnangud. OÜ Potipoiss, tel 5807 2581, info@potipoiss.ee

• Korstnapühkija teenused. Tel 5553 8506

• Maagia KV võtab müüki kinnisvara. Tel 5855 0720, maagiakv.ee

• Ohtlike puude aastaringsed raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhastus. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

• Pliidid, soeseinad. Vanad head plekkahjud. Ehitus ja remont, konsultatsioonid. Pensionäridele soodustus. Tel 5624 9455

• Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968, 5340 2068

TÖÖ

• Vajatakse mehi ja naisi huvitavate ehitustööde teostamiseks. Tööd erinevad ja vaimu arendavad. Palk sõltub enda ja meeskonna panusest. Tel 5352 9476

Reklaamipinna broneerimine ja teadete edastamine myyk@harjuelu.ee

Seoses töömahu suurenemisega vajab õmblusfirma
õmblejat ja riilimasina õmblejat!
suviste ja talviste töörõivaste õmblemine tasu tükitöö alusel tasustatud väljaõpe kohapeal töö asukoht Klooga
Info tel 604 3171 või 5364 2927

facebook
Leia meid Facebookis
Harju Elu

VIIMSI VALLAVALITSUS TEATAB:

Viimsi Vallavalitsus on vastu võtnud korraldused

• 10.10.2017 korraldus nr 720 "Rohuneeme külas, kinnistute Väike-Miku ja osaliselt Mikumetsa detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmine".
Planeeritava ala suurus on *ca* 3050 m² ja see asub Viimsi valla lääneranniku, Viikingi tee ja Rohuneeme tee vahelisel alal. Planeeritav ala hõlmab maatulundusmaa sihtotstarbega Väike-Miku (89001:003:1035) ja osaliselt Mikumetsa kinnistut (89001:003:0740). Planeeritav ala piirneb elamukruntidega Rohuneeme tee 140, Viikingi tee 7, Viikingi tee 5, Viikingi tee 3, Rootsi tee 2 ja kinnistutega Suur-Miku ning Luugimetsa.
Detailplaneeringu eesmärk on kahe üksikelamukrundi ja ühe transpordimaa krundi planeerimine ja elamukruntidele ehitusõiguse määramine ühe üksikelamu ja abihoone ehitamiseks.
• 31.10.2017 korraldus nr 767 "Haabneeme alevikus, kinnistute Rohuneeme tee 41, Viimsi metskond 51 ja reformimata riigimaa detailplaneeringu algatamine ja lähteseisukohtade kinnitamine".
Planeeritava ala ligikaudne suurus on 1,5 hektarit ja see paikneb Haabneeme alevikus rannikualal, hõlmates kinnistud Rohuneeme tee 41 (äri- ja transpordimaa) ja Viimsi metskond 51 (üldkasutatav maa) ning mereäärse reformimata riigimaa. Planeeringuala piirneb edelast merega, loodest kinnistuga Käo, kirdest Rohuneeme teega ja kagust kinnistuga Viimsi metskond 91. Juurdepääs planeeringualale on tagatud Rohuneeme teelt.
Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kinnistu Rohuneeme tee 41 jagamine äri- ja transpordimaa kruntideks, ehitusõiguse määramine moodustatavale ärimaa krundile ärihoone ehitamiseks ja transpordimaa krundile parkla ehitamiseks, samuti rannakindlustuse rajamine ja ranna-äärse kergliiklustee asukoha määramine ning selle ühendamine Rohuneeme tee äärse kergliiklusteega. Krundi asukohast ja kehtivast detailplaneeringust lähtuvalt määratakse ärihoone arhitektuurilised, kujunduslikud ning ehituslikud tingimused, mis ümbritseva keskkonnaga sobitudes kujundavad naaberkinnistustega ruumilise terviklahenduse. Samuti määratakse hoonestusalad, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad, liikluskorralduse põhimõtted ning haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted.
• 31.10.2017 korraldus nr 787 "Viimsi alevikus, kinnistu Iirise tee 5 detailplaneeringu algatamine ning lähteseisukohtade kinnitamine".
Planeeritava ala suurus on 2495 m² ja see paikneb Viimsi alevikus, väljakujunenud elamupiirkonnas, hõlmates elamumaa sihtotstarbega kinnistu, aadressiga Iirise tee 5 (89001:010:5120). Naaberkinnistud on valdavalt hoonestatud ühe kuni kahekorruseliste üksikelamutega. Kinnistul paikneb üks põhihoone (üksikelamu) ja abihoone. Planeeringuala piirneb lõunast AS-ile Milstrand kuuluva raudteega. Juurdepääs kinnistule on olemas Iirise teelt.
Detailplaneeringu koostamise eesmärk on olemasoleva hoonestatud elamukrundi jagamine kaheks üksikelamu maa (EP) sihtotstarbega krundiks ning moodustatavatele kruntidele ehitusõiguse määramine ühe üksikelamu ja ühe abihoone ehitamiseks. Krundi asukohast lähtuvalt määratakse hoonete arhitektuurilised ja kujunduslikud ning ehituslikud tingimused, mis ümbritseva keskkonnaga sobitudes kujundavad naaberkinnistustega ruumilise terviklahenduse. Samuti määratakse hoonestusalad, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad, liikluskorralduse põhimõtted ning haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted.
• 31.10.2017 korraldus nr 788 "Püünsi külas, kinnistu Taga-Rootsi detailplaneeringu algatamine ning lähteseisukohtade kinnitamine".
Planeeritava ala suurus on 1344 m² ja see paikneb Püünsi külas, väljakujunenud elamupiirkonnas, hõlmates maatulundusmaa sihtotstarbega Taga-Rootsi (89011:001:0039) kinnistut. Planeeringuala piirneb üksikelamutega, on hoonestamata ja valdavas osas kaetud kõrghaljastusega. Juurdepääs planeeringualale on olemas Aasa teelt.
Detailplaneeringu koostamise eesmärk on maatulundusmaa sihtotstarbe muutmine üksikelamu maaks ja ehitusõiguse määramine ühe üksikelamu ja kahe abihoone ehitamiseks. Krundi asukohast lähtuvalt määratakse hoonete arhitektuurilised ja kujunduslikud ning ehituslikud tingimused, mis ümbritseva keskkonnaga sobitudes kujundavad naaberkinnistustega ruumilise terviklahenduse. Samuti määratakse hoonestusalad, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad, liikluskorralduse põhimõtted, ning haljastuse ja heakorrastuse põhimõtted.
Terviktekstiga on võimalik tutvuda Viimsi vallamajas või valla veebilehel www.viimsivald.ee.

Viimsi vallavalitsus, Nelgi tee 1, 74001 Viimsi
Tel +372 602 8800, info@viimsivv.ee, www.viimsivald.ee

KUI KASUTU KODUTEHNIKA JA LÄBIPÕLENUD LAMBIPIRN HAKKAVAD KUMMITAMA, SIIS
KUHU NAD VIIA?

Õige vastus on lihtne > kuhuviia.ee. Siin saad teada, mida teha nii üleliigsete, aga töökorras kui ka päris kasutute ja vanade asjadega. Anname vanadele asjadele uue elu.

VAATA JUBA TÄNA KUHUVIIA.EE

EES-Ringlus
EKOGAISMA

KADUGU KAAMOS!

Millal peaksime mõtlema veel rohkem oma tervisele kui mitte praegusel pimeduse ajal. Mõtisklegem koos Eesti Haigekassa ja ajalehega Harju Elu: äkki näeme valguskiirt ses kaamoses.

1. detsembril käsitleme ajalehes sügavamalt terviseprobleeme. Jutuks tuleb:

- Haigekassa saab 25 – mida on need aastad õpetanud?
- Eluiga pikeneb. Kuidas pikendada seksuaalselt aktiivset aega. Arutleb dr Paul Korrovits.
- Mida toob aasta 2018: uus hambaravihüvitis, jaanuarist kehtima hakkav proteesihüvitis, täiendav ravimihüvitis ja teised terviseteemad.

Teemaleht ilmub koos Jõelähtme vallalehe (22.11) ja Kiili Lehega (30.11). Trükiarv 13 000.

Hea firmajuht, meditsiinivallas tegutseja, ehk on Sinulgi terviselehes midagi öelda? Võtke ühendust!
Relika Tisler, myyk@harjuelu.ee, 646 2214, 5562 5500

Aasta puitehitiseks kandideerivad mitmed Harjumaa hooned

15.–16. novembril toimub Tallinnas 11. rahvusvaheline puitarhitektuuri ja –inseneeria konverents "Puit – homse elukeskkonna võti", mille eesmärk on edendada puidu kui jätkusuutliku ehitusmaterjali kasutamist ehituses. Konverentsi korraldab Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit koostöös Eesti Arhitektide Liidu ja Eesti Ehitusinseneride Liiduga. Seal kuulutatakse välja konkursi Aasta Puitehitis 2017 parimad puitehitised Eestis. Harju ehitistest osalevad konkursil Siidrifarm Kose vallas, Jooga-ait Nissi vallas, Rheological Formation Rummu karjääris, Uus-Pärtle lasteaed Viimsis, Tiskre Ärimaja, Nordic Compact eramaja Kuusalu vallas, Lepiku 25 eramu Kiili vallas, väliköök Viimsis (Rohuneeme tee 134a), Prangli laululava, Metsahundi tee 21 eramu Jõelähtme vallas, Luugi tee 5 eramu Tabasalus. ■ (HE)

Kolga-Kuusalu koor saab sünnipäevakingiks plaadi

25. novembril Kuusalu rahvamajas 30. sünnipäeva tähistav Kolga-Kuusalu kammerkoor salvestas alates aasta algusest esimest heliplaati. Tänaseks on 23 laulu helikandjal ning CD sai juubeliks valmis.

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

1987 oktoobri lõpus tegevust alustanud Kolga koori dirigendiks paluti Taavi Esko. "Mäletan, et kooris oli ühel hetkel ligi 30 lauljat ja sellel ajajärgul oli paljudel eesti kooridel sõpruskoor Soomest. Nii ka Kolga omal ehk Järvenpää kammerkoor. Olgu mainitud, et Järvänpää linna ääres Ainolas elas ja on ka maetud Soome kõige kuulsam helilooja Jean Sibelius. Olid ühiskontserdid nii Eestis – Kolgas, Kuusalus – kui ka Järvenpääl. Kahe koori suhted olid äärmiselt soojad," meenutab Esko.

1989. aasta veebruaris loodi Kuusalu kammerkoor ning ka seda juhatas Taavi Esko. Sealt sai tema sõnul alguse kahe kollektiivi nn varjatud ühinemine. Kolga lauljad jagasid end vähemasti kuni 1989. a 10. augustini kahe koori vahel.

Järgnesid keerulised ajad, kui mehed otsisid tasuvamat tööd. Lauljaid (eriti meeslauljaid) jäi aina vähemaks. Loogiliselt toimuski kahe koori ühinemine.

Õnneks on kooris alati laulnud ka noored ehk Kuusalu keskkooli lauljad.

Uus kvaliteet

"Viimastel aastatel on toimunud Kolga-Kuusalu kammerkooori kvalitatiivne tõus. Oleme pööranud erilise tähelepanu vokaaltehnilisele küljele. Selleks oleme kaasanud vokaalpedagoogi häälesead ja Leelo Talviku," ütleb Taavi Esko.

Olulisel kohal on suurvormid – missad, aga ka tellitud uudisteos ehk rahvaooper "Lauritsa lubadus", mille idee autor ja käivitaja/produtsent on koori liige Aleksander Skolimowski. "Samuti on ta plaadi idee autor ning ühe sellele plaadile lauldud laulu, "Allegri Miserere", väljapakkuja ja ka plaadi produtsent," kiidab Esko.

Plaati hakati salvestama aasta alguses. Laulude valikul lähtuti sellest, et esindatud oleksid maailma heliloojate ning ka Eesti heliloojate laulud. "Ja et erilise tähelepanu saaks lauludes meie oma maailma helilooja, Kuusalu vallas sündinud mees Veljo Tormis. Nii ongi vähemalt pool plaadil olevatest lauludest Veljo Tormise looming," ütleb Esko.

Kontsert kadripäeval

Aleksander Skolimowski lisab, et CD salvestusega alustati tänavu jaanuari keskel. Viimane lugu sai linti 10. septembril. "Kõige raskem oli koori eelhäälestumine lindistamiseks. Enamik planeeritust sai "purki" ehk siis plaadil on 23 lugu. Planeeritust jäi välja vaid kaks pala, sest lindistamise aeg sai otsa," ütleb Skolimowski. Plaadi ja selle ümbrise trükib CD Lahendused OÜ, plaat on tänaseks valmis.

Kolga-Kuusalu kammerkoor tähistab oma 30. juubelit 25. novembril kell 18 Kuusalu rahvamajas koori plaadiesitlus- ja juubelikontserdiga. "Ootame kõiki endiseid Kolga kammerkoori, Kuusalu kammerkoori ja Kolga-Kuusalu kammerkooriga seotud inimesi meie peole. Erinevaid lauljaid on aastate jooksul koorides osalenud väga palju, täpset arvu ei oska me öeldagi," ütleb Veljo Tormise Kultuuriseltsi juht Ulvi Rand.

Plaadi pealkirjaga "Ma laulan suust ja südamest" salvestas toonmeister Tanel Klesment, plaadikujunduse tegi Kristin Kalamees ja produtsent on Aleksander Skolimowski. Plaadi väljaandja on Veljo Tormise Kultuuriselts MTÜ. ■

CD salvestamise esimene päev Kuusalus koolis. Allar Viivik

Õpetaja Mari Põder esimese klassi lastega Aegviidu koolis. Andres Tohver

ÜHEKSAS KLASSIS ÕPIB KOKKU 59 LAST

Aegviidu koolil täitub 100 aastat

HARIDUS

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

Aegviidu kool on päev noorem kui Soome vabariik – õppetööd alustati seal 7. detsembril 1917 direktor Clarissa Muru-Murumaa juhtimisel. Juubeli krooniks valmib uus ja uhke spordihoone 20. detsembril.

Esmaspäeva pärastlõuna Aegviidu kooli esimeses klassis. Õpetaja Mari Põder hoiab silma peal viiel juntsul. "Muidu neil on sihukesed kolmetunnised, aga täna on viietunnine tööpäev," selgitab ta.

"Praegu on eesti keele tund. Õpime just, kust piim tuleb. Piim tuleb piimameiereist. See on täiesti uus sõna. Lahkasime teda. Me just leiame vastuse, et piimameierei on väike piimavabrik. Meil seisab reedel ees õppekäik Imaveresse piimandusmuuseumisse. Jätkame siis terve nädala seda teemat," ütleb Põder.

Väikese maakooli esimeses klassis käib tegelikult kuus õpilast. "Üks on eriprogrammiga pikapäevarühmas. Teda hetkel ei ole siin. Temal on see tund juba reedel tehtud. Ta on keelekümblusõpilane," avab Põder lapse tausta.

Kuidas on laste hinded? "Esimeses klassis Aegviidu koolis ei hinnata õpilasi, vaid on hinnangud. Hinnangud anname novembri viimasel päeval, teeme kokkuvõtted," ütleb Põder. "Iga tund on alati huvitav ja omanäoline. Lastega tööd tehes ei ole kunagi raske, vaid on rõõmu alati."

Loodetakse säilimist

Aegviidu koolile pani aluse Aegviidu Haridusselts. Kena kollane maja, kus tunde antakse, sai kooli omaks kahekümnendatel. Esialgu oli kool nelja-, siis viie-, siis kuueklassiline. Nõukogude ajal lisandus seitsmes, edasi kaheksas ja lõpuks perestroika päevil üheksas klass.

Õpilaste arv saavutas maksimumi viiekümnendatel, kui koolis käis üle 200 lapse. "Nõudmised olid teised. Ei olnud kahte ruutmeetrit vaja iga õpilase peale. Siis oli ikka päris kitsas," ütleb direktor Tiina Steinberg. Praegu käib Aegviidu koolis 59 last. Põhikooli lõpetamise järel jätkatakse haridusteed Tallinnas. "Vanast käidi Kehras ka, praegu vähem," ütleb Steinberg.

Keda Aegviidu vilistlastest esile tuua? Näiteks laulja Uno Kaupmees, näitleja Rein Kotkas, ajakirjanik Aivar Hundimägi, vallavanem Riivo Noor.

Aegviidu koolis on õpetajaid 15, kellest mitmed töötavad osalise koormusega. "Väikses koolis täiskoormust saada on ikka väga keeruline," arvab direktor.

Seetõttu üritatakse olemasolevaid õpetajaid koolitada võimalikult mitmekülgseks. "Näiteks praegu õpib matemaatikaõpetaja teist aastat füüsikat ja keemiat, et tal oleks täiskoormus," selgitab kooli juht.

Kas on olnud Aegviidu kooli kadumise muret? "Kui ministeerium hakkas korrastama haridusvõrku, siis õnneks meid see esimesena ei puudutanud. Esimesena ju tegeldakse gümnaasiumitega," räägib direktor.

On siiski väike mure, et Aegviidu koolil võib kaduda kolmas kooliaste ehk klassid 7–9, sest nende jaoks on õpetajaid raskem leida. "Meil on väga hea transport," toob Steinberg samas välja asula plussi. Keda pedagoogidest lähinaabrusest ei leia, tuuakse Tallinnast rongiga igapäevaselt kohale.

Spordihoone detsembris

Vanas koolimajas on viis ahju. "Praegu on meil kaks võimalust kütta maja soojaks. Üks on ahi ja teine on elekter," selgitab direktor. Ehitamisel olev spordihoone seevastu saab maaküttele.

Koolijuhi sõnul on spordihoonest unistatud väga kaua. "Ei saa öelda, et sada aastat, aga vähemasti viiskümmend aastat. Meil on küll asenduseks olnud alati aula saal, mis on 80 ruutu, aga see ei ole piisavalt kõrge ja me ei ole saanud seal eriti palli mängida."

Spordihoone maksumuseks on vastavalt lepingule 839 811 eurot, seda ehitab Tarvaprojekt. Töödega alustati juunis, hoone valmib kavade kohasel 20. detsembril. 6. jaanuaril korraldatakse seal juba Aegviidu kooli vilistlaste kokkutulek. "Me ootame vähemalt 150 inimest," ütleb Steinberg.

Aegviidu kooli lõpetanud laste nimed ja andmed on üles tähendatud kuude käsitsi kirjutatud raamatusse. Kõik vilistlased siiski kohale tulla ei saa ja seda üsna proosalisel põhjusel. "Neid esimesi lõpetajaid, neid enam elavate kirjas ei ole," lisab direktor. ■

Harju Elu

AASTAL...

1957

- Jätkus oktoobrirevolutsiooni 40. aastapäeva järelkaja. Saida sovhoosis valmis tähtsaks pühaks kümnele perele kahekorruseline elamu. Sovhoosikeskuses uuendati kultuurikeskust ning valmis veetorn. Parim osakond oli Rehemäe, kellele põllumajandusminister Edgar Tõnurist kinkis aktusel teleri.
- Keilas mälestati revolutsioonivõitlejaid 1918. aasta 23. veebruari lahingu ohvrite ühishaual. Kõnelesid lahingus langenud Alice Tisleri õde Rosalie Maier ning veteran Aleksander Ilves.
- Käesalu kooli õpilased-poneerid valmistasid fotovitriini V.I. Lenini osast revolutsiooni ettevalmistamisel ning läbiviimisel. Lisaks valmis väljapanek Leningradist.

1992

- Kui Viimsi haigla oli vahepeal likvideerimisohus ja Esmar ei suutnud seda ülal pidada, siis uue peaarsti A. Sterni juhtimisel saavutati edu. Sõlmiti lepingud Haigekassaga, millega saadi rahaline kate polikliinikule ja 40 voodikohale. Täiesti uus ala oli aga atroskoopia ortopeedias. Neid operatsioone tegi doktor Kaidu Meitern.
- Tallinna linnuvabrikule kuulusid varem Loo kauplus ning söökla. Nüüd tegutses neil AS Loo Kaubamaja, kes tähistas enda esimest sünnipäeva.
- Viimsi muinsuskaitse selts korraldas kohalikus mõisas esimese avaliku ekskursiooni. Üle 50 aasta kuulus hoone erinevatele okupatsioonivägedele.
- Keila mees Arno Uutma sai Eesti vene kabe meistrivõistlustel hõbemedali. Maakonna üks staažikamaid naiskabetajaid Õie Kroon tuli pronksile. Rahvusvahelises kabes tuli Triin Leesmann Keilast hõbedale.

2007

- Nissi põhikoolis tähistasid umbes 400 vilistlast 90 aasta möödumist hariduselu algusest. Kooli juhtis toona ning teeb seda ka täna Annely Ajaots.
- Maakonna edelasuuna bussiveo lepingu sõlmimine OÜ Mauman Reisid ja ÜTK vahel jäi segastel asjaoludel ära.
- Viimsi vald kavandas Prangli rahvamajale päikesekütet. Projekti maksumus oli pea 0,5 miljonit krooni. 15 % lubas katta vald.

LUMBAR
ENERGY WOOD
OSTAME
• kasvavat võsa
• vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
• leht- ja okaspuu küttepuid
• lepa enamusega metsakinnistuid
www.lumbar.ee
reigo@lumbar.ee • tel 5342 0379

Tallinna krematoorium
Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi.
Telefon 623 8808 – 24h!
www.krematoorium.ee

KOSE VALLAVALITSUS TEATAB:

• Kose Vallavalitsus korraldab vallamajas, 23.11.2017 algusega kell 17.00 Oru küla Nurme ja Eesnurme kinnistu detailplaneeringu avaliku arutelu.

Avalik arutelu toimub Kose vallamajas, Hariduse tn 1. Detailplaneeringu materjalid kättesaadavad vallamajas ja Kose valla veebilehel www.kosevald.ee. Detailplaneeringu eesmärk on viie elamukrundi moodustamine, viie üksikelamu ja abihoonete ning neid teenindavate teede ja taristu ehitusõiguse seadmine. Planeeritava ala suurus 20 000 m² (kat nr 33701:004:0697, 33701:004:0699).

Detailplaneering ei ole kehtiva üldplaneeringu põhilahendust muutev. Vastavalt Kose valla üldplaneeringule on planeeritava ala juhtfunktsiooniks elamumaa, millel on detailplaneeringu koostamise kohustus.

• Kose Vallavalitsuse 31.10.2017 korraldusega nr 549 on algatatud Saula külas asuvate Veski tee 1, Oru põik 2 ja Oru põik 4 kinnistute detailplaneering.

Planeeringuala pindala on 7,1 ha (kat nr 33701:001:0248, 33701:001:0216, 3701:001:0217). Planeeringu eesmärk on Otiveski elamuala laiendamine, elamukruntide moodustamine, ujumiskoha krundi moodustamine, Otiveski elamurajooni reoveepuhastile eraldi krundi moodustamine. Detailplaneeringuga ei kavandata olulise keskkonnamõjuga tegevust.

Detailplaneering ei ole üldplaneeringu põhilahendust muutev. Vajalikus mahus tuleb teostada geodeetilised ja geoloogilised uuringud. Detailplaneeringu koostamise vajadus tuleneb olemasoleva elamurajooni laiendamisest ja maa sihtotstarbe muutmisest, detailplaneeringuga viiakse maa sihtotstarve vastavusse kehtiva Kose valla üldplaneeringuga määratud elamumaa juhtotstarbega. Antud korraldusega tunnistatakse kehtetuks Kose Vallavalitsuse 13.05.2013 korraldus nr 165.

PLEKK-KATUS pakub
• katuseplekid,
• sileplekid,
• lisaplekid,
• plekksepatööd.
Vajadusel paigaldus.
Väga hea hind!
Tel. 506 5659, 656 5782
Kadaka tee 4, Tallinn

Lahtine küttepuu
Konteineris küttepuu
Võrkkotis küttepuu
Korstnapühkija
Puitbrikett
Pellet
KODU SOODSALT SOOJAKS!
Puu24.ee
6 0001 36
5 2000 93

Puukraana – suurte puude raie kabiinist!
Haarab, lõikab, tõstab maha!
ArborEst OÜ
info@arborest.ee
www.arborest.ee
Tel 372 517 6969

LIITU MEIE TIIMIGA!
Otsime kauplusesse Kallaste abitöölist
Otsime kauplusesse Keila-Joa klienditeenindajat
kandideerimiseks saada sooviavaldus
personal@keilaty.ee
tel: 6580804; 56905088
KEILA TARBIJATE ÜHISTU

AS THERMORY

AS Thermory on Eesti kapitalil põhinev edukas puidutööstus-ettevõte, mis tegutseb aastast 1997.

Ettevõtte tooteportfelli esindab enam kui 50-s riigis üle maailma bränd Thermory, kuhu kuuluvad termotöödeldud täispuidust terrassi-, voodri- ja põrandalauad ning saunamaterjal.

Ettevõtte peakontor asub Tallinnas ning tootmiskompleks Harjumaal. Grupis töötab ca 250 inimest.

2016.aasta konsolideeritud käive moodustas 29 miljonit eurot, millest 98% moodustas eksport.

Olulisemad sihtriigid on Soome, Saksamaa, USA, Austria ja Norra.

THERMORY
Excellence in Wood
20th ANNIVERSARY

OTSIB PUIDUTÖÖLIST

Kes saab hakkama materjali sorteerimise, vastuvõtmisega ja sisseladumisega. Kui on vajadus, siis ka puidumaterjali kiletamisega ja komplekteerimisega.

MEIE LUBADUSED SULLE:
- Me kindlustame sind kokkulepitud tööga;
- Me maksame töötasu kokkulepitud tingimustel ja kindlal kuupäeval;
- Tagame kokkulepitud töö- ja puhkeaja;
- Tagame töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavad töötingimused;
- Korraldame oma töötajatele regulaarselt tervisekontrolli;
- Anname oma töötajatele tööriided ja jalanõud;
- Peame meeles oma töötajaid ja töötajate lapsi jõulude ajal;
- Korraldame igal aastal suvepäevi, mis on mõeldud meie töötajatele ja töötajate kaaslastele.

Kui sulle sobivad meie lubadused, siis hakkame koos tööle!

- Tööaeg: E-R kell 7:30-16:15 või 16:15-23:55
- Töö asukoht: Saha tee 25, Loo
- Transporti tööle jõudmiseks ning koju saamiseks.

Tule tutvu oma uue töökohaga aadressil **Saha tee 25, Loo.** Lisainfo telefonilt **+372 56 941 451** või e-maililt **lea@thermory.com** tööpäevadel **E-R 8:30-16:30ni**.

Thermory Thermory thermorydesign
THERMORY.COM

Kohila Vineer OÜ on Latvijas Finieris tütarettevõte. Latvijas Finieris on üks Euroopa juhtivatest vineeritootjatest. Kohila Vineer OÜ on kasepuidust spooni ja vineeri valmistav puidutöötlemise ettevõte. Lõpp-tooteks on kõrgekvaliteediline, erinevate pinnakatetega vineer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transporditööstus, laevaehitus ja mööblitööstus.

Meie meeskonda on oodatud

TEHNIK (MEHHATROONIKA)

Ametikoha põhieesmärgiks on tootmistehnika ja –liinide seadistamine, hooldamine ja igapäevane töökorras hoidmine.

Oled oodatud kandideerima kui Sa räägid eesti keelt, oled usaldusväärne, töökas ning vastutustundlik. Tunned huvi mehaanika, pneumaatika, hüdrauliliste elektroonika- ja elektrisüsteemide vastu ning Sulle sobib vahetustega töö (päevased ja öised vahetused, 3 tööl, 3 vaba). Eelnev töökogemus ja/või mehhatroonikaalane haridus annab eelise kandideerimisel.

Pakume Sulle võimalust töötada kaasaegses ettevõttes vastutusrikkal ametikohal, osaleda uuenenud tehase käivitamisel ja võimalust kaasa rääkida töö efektiivsemaks muutmisel.

Lisaks pakume Sulle:
- ametialaseid koolitusi ja arenguvõimalusi;
- kaasaegseid töö- ja olmetingimusi vastvalminud tootmishoones;
- tööle väärilist tasu (põhitasu+boonus);
- ettevõttesiseseid soodustusi (toitlustuse kompenseerimine, sportimine sh. taastusravi, ühisüritused jne.)

KOHILA VINEER

Kandideerimiseks saada oma CV personal@kohilavineer.ee.

Täiendav info tel. +37256888517 Anu Õun

EESTI RAHVA RISTSÕNAD RISTIK

	KOHT RAPLAMAAL	KUU	... GELDOF (IIRI LAULJA)		VISMUT	... KIVISAAR (SAATE-JUHT)	REEDE	MUNAROOG	30 PÄEVA	MINGIS KOHAS		LILL	EF...HLJ	DOKUMENT	LAHENDUS		EUROOPA RIIK	... LE COQ	VAAGEN	MEELEMÜRK			
VIBUPÜSS				KUNSTI-STIIL KOBAMA							ÜKSLUINE LIITER					KOHT HARJUMAAL KAGU							
RIPAKIL							KALLE ... (POLIITIK) NAISENIMI						PÕLD ... 40 (BRITI BÄND)					2 X TÄHT ... MERI (ATLANDI OOKEANIS)					
VÄINO ... (NÄITLEJA)					AHNUS AUTO-REGISTRI-KESKUS						KEEM ELEMENT SOOME LINN												
			... UNDER (LUULETAJA)						JALG PEETER ÕJA					VALD PREILI		KÜSIMUS DETSI-					AASTA		ANSAMBEL
													TANEL ... (LAULJA) INFO						ÜHINE RAHALINE TOETAJA				
			ETV 21:00			RÕNGAS-SAAR 3 X TÄHT						ERAKOND TERABAIT				KUJUND GRAMM					ÄRIPÄEV IRIIDIUM		
			MEDIUM OMETI		SEKUND MERI INGL K					URVE TIIDUS SIDESÕNA			TOA OSA ... DE JANEIRO					ÄÄRIS ...ÄÖÜ					
	TAGAVARA	ALEKSAN-DER ERBIUM					MAITSE-AINE	TÕNU ÕNNEPALU	KOLMAPÄEV LÕIGE		BROOM ÜHESUG TÄHED			DŽAUL ROOMA NUMBER		KOHT TARTUMAAL TOIT				SAKSA TELEKANAL TIINA PARK			
AUGUST ... (EW POLIITIK)				PRESEN-TATSIOON EESTI KUL-TUURKAPITAL								USA OSARIIK TÄIESTI ÕIGE						NÄITEKS ...-MAIL			POOLSAAR MEHENIMI		
NAISENIMI						JAANUS ... (MUUSIK) SAMUTI								LEONARDO ... VINCI ÜHESUG TÄHED			VAIMUKUS PEA OSA						
SOUTH		SINU VÕRK INGL K			KILO-GRAMM LA-DIEES						Ö...ÖÜ		...-KIOSK EKSTRAKT		URMAS ALENDER EESTI KUNSTI-AKADEEMIA			OST TUUS		PIKLIK VIRN ... KILMER (FILMI-STAAR)			
RIIK TEISE RIIGI SEES																							ÜHESUG TÄHED
JAAPANI TERVENDUS-KUNST						2 X TÄHT					NEW MEXICO			PAHATAHT-LIK JONN KELVIN					ANTIVIRUS AMPER			GIGA-NELJAPÄEV	
VAATA			ASER-BAIDŽAAN								ELATANUD						SÕITJATE-RUUM						

Harju Elu kolme kuu tellimuse võitis Aivar Laine, palju õnne! Selle lehe ristsõna lahendajate vahel läheb loosi Harju Elu kolme kuu tellimus. Vastused saata vastus@harjuelu.ee või toimetusse Pärnu mnt 139E/11, Tallinn 11317, loosi jõuavad vastused, mis on saabunud hiljemalt kolmapäeval. Esemelised auhinnad saab kätte toimetusest. Eelmise ristsõna vastus "aiahoolikud".

ETV telekava 13.–19. november

13. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon*
11.50 Maahommik*
12.35 Wend Weis, 4/10: Kevadtorm*
13.05 Punane sekund, 8/10: Libe tee*
13.35 Reisile minuga 11: Sloveenia koopad ja lossid
14.00 Meie maailm, 11/12: Kooselu Sri Lanka moodi
14.50 11 000 aastat hiljem, 10/10: Õppides lugema*
15.40 LIVEstonia, 21/24*
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas: Hengaschi Veenus
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV 4: Hüppes
17.35 Kutsuge ämmaemand!*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Osoon
20.30 Iseolemine, 5/10
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Välisilma dokk: Kataloonia otsustavad päevad
23.05 Lõksus – tapja meie seas*
00.00 Ringvaade*
01.03 ERR.ee uudised

14. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon*
11.50 Hommik Anuga*
13.05 Osoon (subtiitritega)*
13.35 Välisilm*
14.10 Tai – loodus ja inimesed: Salapärane põhi. Dokfilm
15.00 Hetk ajaloos: Telegraaf*
15.10 Ajavaod. Riigi mehed: Anton Uesson*
15.40 Säärased mulgid, 4/4: Mulgid*
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas: Terrorism Hengaschis
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV 4: Nikifori noorus
17.35 Kutsuge ämmaemand!*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Foorum
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Pulss: Mängu lõpp
23.00 Plekktrumm*
23.45 Ringvaade*
00.47 ERR.ee uudised

15. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon*
11.55 Prillitoos (subtiitritega)*
12.45 Tähendamisi: Reformatsioon 500*
12.55 Leiutades Eestit: Vesse mobiilne tolmuimeja 6000*
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Iseolemine, 5/10*
14.30 Foyle'i sõda: Peiduurgas*
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas: Sinirinna laul
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV 4: 25. kaadri mälu
17.35 Kutsuge ämmaemand!*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
20.45 Suud puhtaks
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Suud puhtaks
23.00 Ajavaod. Riigi mehed: Anton Uesson*
23.30 Minu pere
00.00 Ringvaade*
01.01 ERR.ee uudised

16. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon*
11.55 Pealtnägija*
12.40 Foorum (subtiitritega)*
13.40 OP*
14.10 Tööröobikud, 10/17*
14.40 Hei, Rasma!
15.20 Loomaarst doktor Mertens: Usalduse küsimus*
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas: Henghaš
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV 4: "Suusad ju"
17.35 Kutsuge ämmaemand!*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Teel Leninile, 4/4: Tipp
20.30 Punane sekund, 9/10: Keelatud manöövrid
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Uudishimu tippkeskus, 10/16
22.10 MI: Ballett "Tramm nimega iha"
22.40 Muusikadokk: Frank Sinatra ehk Ameerika kuldaeg
23.30 Üks koorilaul: Hiiepuud*
23.40 Ringvaade*
00.41 ERR.ee uudised

17. november

06.55 Terevisioon
08.55 Kutsuge ämmaemand!
09.50 Terevisioon*
11.55 Suud puhtaks*
13.20 Uudishimu tippkeskus, 10/16*
13.50 MI: Ballett "Tramm nimega iha"*
14.20 Muusikadokk: Frank Sinatra ehk Ameerika kuldaeg*
15.15 Üks koorilaul: Hiiepuud*
15.20 Doktor Martin*
16.10 Kolkakomissar Sophie Haas: Kenad totsid, karimid kutid
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 ENSV 4: Surm ja maraton
17.35 Kutsuge ämmaemand!*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Tööröobikud, 11/17
20.30 Wend Weis, 5/10: Koivakonnu
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Krimireede: Unustamatu
23.10 Pealtnägija*
23.55 PÕFFi kaheksa ja pool, 1/11*
00.05 Ringvaade*
01.05 Minu pere: Minu pere, 47/47*
01.38 ERR.ee uudised

18. november

07.30 Niimuudu om: Lindora laat
07.45 Leiutades Eestit: Vesse mobiilne tolmuimeja 6000*
07.55 Ringvaade*
08.55 Üks koorilaul
09.00 Tööröobikud, 11/17*
09.30 Uudishimu tippkeskus, 10/16*
10.00 Maahommik
10.45 Õnne 13*
11.15 Pealtnägija (subtiitritega)*
12.00 Punane sekund, 9/10: Keelatud manöövrid*
12.25 Osoon*
12.55 LIVEstonia, 22/24
13.25 Pulss: Mängu lõpp*
14.15 Loomaarst doktor Mertens: Valel teel
15.00 Suud puhtaks (subtiitritega)*
16.25 Hommik Anuga*
17.40 Doktor Martin: Teod, mitte sõnad
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Loodusdokk: Suured ränded, 1/3: Elevandid
19.40 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst: Uppsala
20.05 Reisile minuga 12: Ateena
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera
21.20 Sport. Sport
21.35 Koduigatsus: Näriv kahtlus
22.30 Eesti film: Teisikud
23.50 Pealtnägija. Ott Tänak
00.00 Autoralli MM / WRC 2017
01.00 Suurmeistrid: Autoralli
01.30 Vallatud kurvid. Eksituskomöödia
03.00 Rock Summer 25
04.00 Autoralli MM / WRC 2017

19. november

07.30 Üks tegu: Lehmalüps
07.40 Üks tegu: Kalapüük
07.50 Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst: Uppsala*
08.15 11 000 aastat hiljem, 11/10: Mõtlik peegel
09.00 Tähendamisi: Reformatsioon 500
09.05 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Wend Weis, 5/10: Koivakonnu*
11.45 Reformatsioon 500, 3/8
12.15 Autoralli MM / WRC 2017*
13.45 Loodusdokk: Suured ränded, 1/3: Elevandid*.
14.35 Unustamatu*
16.10 Koduigatsus: Näriv kahtlus*
17.05 Iseolemine, 5/10*
17.35 Teel Leninile, 4/4: Tipp*
18.05 Reisile minuga 12: Ateena*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod. Riigi mehed: Karl Johannes Terras
19.10 Sandra Nurmsalu. Kui tuuled pöörduvad
19.15 Foyle'i sõda: Silmamoondus
20.50 Leiutades Eestit: Günther Andrease stressilaadur SL
21.00 Aktuaalne kaamera
21.40 Sport. Sport
22.00 Hetk ajaloos: Punakaart
22.05 Lõksus – tapja meie seas
22.55 Vennad Dasslerid, 1/2
00.25 ERR.ee uudised

Mälumäng

Sügismnemo 2017

6. mäng

1. Tänavu detsembri lõpus möödub pool sajandit Vikerraadio mälumängusaate Mnemoturniir algusest. Toonasest tarkade meeskonnast on elus vähesed. Kes oli aga aastal 1968 Mnemoturniiri esimene saatejuht?
2. Eesti vabadusriste või vabaduse riste anti reeglina välja teenete eesti Vabadussõjas. Kuid kümme autasu anti ühe teise sündmuse järel. Millise?
3. Küsitava kirjaniku elu oli kirju ning seiklusterohke. Tegutses muuhulgas Indoneesias foto- ja kartograafina, kaotas Tokio tulekahjus 1923 niigi nõrga nägemise. Suri aastal 1931 Hollywoodis ning urn tema põrmuga saadeti kodumaale. Seda hoiti mitmes kohas Tartus ning maeti maha alles 1997. Kes?
4. Millise Harjumaa (v.a. Tallinn) linna meeskond on tulnud viimati Eesti täiskasvanute meistriks?
5. Ehitise rajamise eestvedaja oli aastatel 1517–1566 sealse mõisa omanik Fabian von Tiesenhausen. Pigem sarnaneb see tuulikukerega, kui kindlustatud elamule. Praegune väljanägemine on küsitaval 1970ndate algusest. Millest jutt?
6. Paul Keres võistles maleolümpiatel ning tuli korduvalt ka võistkondlikule kullale. Tema perekonna nimekaimul Robert Keresel nii hästi ei läinud, kuigi ta võistles olümpial. Mis alal?
7. Juunis 1988 toimus Tartu ülikoolis üle poole sajandi taas rektori valimine, mitte määramine. Ametisse sai tooma Jüri Kärner. Kes oli enne teda viimane valitud, mitte ametisse määratud Tartu ülikooli rektor?

Eelmise vooru vastused: 1. Riia, 2. Leo Sepp, 3. Ondrej Synek, 4. Turu plats Nõmmel, 5. vähid, 6. pangahoone, 7. Kurese küla.
Eelmise vooru punktid: Arvi Matvei, Ingrid Kuusk, Gennadi Vihman, Aivar Laine, Rein Kooli 14, Allan Espenberg 12, Peeter Böckler 8.

Küsimused koostas Allar Viivik.
Vastused saada allar@harjuelu.ee.

• Müüa armas ja hoolega hoitud suvekodu Laitses, Kaasiku küla, Vega AÜ, Kernu vald. Suvekodu 59 m², kuiv korralik kelder, pööning, krunt 859 m² piiratud aia ja hooldatud hekiga, uus puurkaev, korralik kuur, ahjuküte, soojamüür, kamin, saun. Lisaküsimused tel 553 1485 või taivop01@gmail.com

Kallis
Andres,
palju õnne ja rõõmu sünnipäevaks!
Soovib Harju Elu toimetus

PÄRNU Kalamajakas

Pakume tööd klienditeenindajatele Pärnu Kalamajaka poodides Tabasalus Gurmee Garaažis ja Tallinnas Nõmme turul. Kui oled pakkumisest huvitatud, siis saada oma CV triin@kalamajakas.ee või helista 5694 4799.

KESKKONNAMINISTEERIUM

Life

TULE LIFE PROGRAMMI TUTVUSTAVALE INFOPÄEVALE!

LIFE programm on Euroopa Komisjoni toetusskeem, millega rahastatakse keskkonna- ja kliimaprojekte Euroopa Liidus juba 25 aastat.

Perioodil 2014–2020 on programmi eelarve 3,46 mld eurot.

LIFE programmi infopäev:
15. novembril kell 13.00–16.00
(Keskkonnaministeerium, Tallinn, Narva mnt 7a)

Toetatavad valdkonnad on:
• Keskkond ja ressursitõhusus
• Loodus ja bioloogiline mitmekesisus
• Keskkonnaalane juhtimine ja teave
• Kliimamuutuste leevendamine
• Kliimamuutustega kohanemine
• Kliimaalane juhtimine ja teave

Infopäeval antakse ülevaade toetavatest valdkondadest, tutvustatakse programmiga seotud võimalusi ning selgitatakse taotlemise tingimusi. Infopäeval osalemiseks on vajalik eelregistreerimine. Rohkem infot programmi ja infopäeva kohta leiab kodulehelt http://**life.envir.ee**.

Kernu näitering etendusega "Perekond". Teele Kängänen

HARRASTUSTEATRID ON HARJUMAAL HEA TERVISE JUURES

Näidend suhteabist tõi Kernule festivalilt preemia

TEATER

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

Möödunud nädalavahetusel peeti Kiisa rahvamajas maakonna harrastusteatrite festivali. Et Harjus tahetakse endiselt lavastada ning näidelda, näitas 11 etenduse mängimine. Peapreemia viis koju Kernu näitering etendusega "Perekond", tunnustust jagus teistelegi truppidele.

Festivali programm oli pikk ja tihe. 4. novembril mängis Kiisa laulu- ja mänguseltsi trupp "Toatüdrukuid" (juhendaja Marianne Õun), Raasiku rahvamaja lustiring "Hüpe abiellu" (juhendaja Helle Vaga), Saue valla mänguteater "Tüürimeest" (Kersti Simon ja Rednar Annus), Kernu näitering "Perekonda" (Jaanus Kõrv) ning Kose näitering "Mulluta Mari ja Uiu küla" (Maie Matvei).

Pühapäev, 5. november, tõi tublisti lisa. Kiisa rahvamaja draamaring mängis "Piire ületades" (juhendas Tiiu Rõuk), Kiili harrastusteater "Ostan teie mehe" (Ellen Teemus), Kostivere näitrupp "Maardu armunud" (Kersti Laanejõe) ja Neeme teater "Merineitsike ja Palmse härra" ning "Keistri rebasejahti" (Merike Kahu). Festivali lõpetas Jõelähtme lavagrupp, mida juhendab Maie Ramjalg. Nemad mängisid "Võidulaenupiletit".

Etendusi hindas žürii koosseisus Vilma Luik, Margit Aasmaa ja Toivo Arnover.

Mängitakse rõõmuga

"Harrastusteatrid on Harjumaal väga tublid. Tervis on neil hea ja inimesed naudivad teatritegemist. Seda oli ka festivalil näha," kiitis Kehra Nuku eestvedaja Aasmaa. Ta möönis, et inimestel on keeruline oma pere ja muude kohustuste kõrvalt tegeleda näitlemisega.

"Õnneks on Harjus täiskasvanute harrastusteatreid üha rohkem juurde tekkinud," rõõmustas Aasmaa.

Varem on Aasmaa on küll festivale ise korraldanud, kuid näidendeid hindas ta esimest korda.

Peapreemia anti tänavu Kernu näiteringile etenduse "Perekond" eest. Aasmaa sõnul toimetasid näitlejad laval ühise eesmärgi nimel ja nautisid seda, mida nad teevad. "Žüriid paeluski just see lustlikkus, ühtsus, lavaline vabadus, see kõik oli ka saali näha ja tunda," võttis ta esituse kokku.

Kas Kernu rahva etendus esindab Harjumaal Eesti harrastusteatrite kokkusaamisele jaanuaris 2018 Võrus? "Kahjuks valitakse festivalile etendused videode põhjal. Meie kohalik festival pakub lihtsalt võimalust teineteise tegemistel silma peal hoida, nautida suurepäraseid etendusi, tuttavatel kokku saada ja suhelda," ütles Margit Aasmaa.

Suhteteraapia aitab

Kernu rahvamaja juht ning trupis osalev Merle Beljäev meenutas, et nad on varemgi tunnustust saanud. Seltskond alustas näitlemist 2004. Ning juba kaks aastat hiljem märgiti Kernut Harju parima komöödia ehk "Kolmandal korral" esitajana. 2009. aastal toodi 9. külateatrite festivalilt taas parima komöödia autasu etendusega "Hajameelsed", lavastajatunnustus ning kaks meesosatäitja preemiat.

Kiisal peaauhinna toonud tükiga "Perekond" nähti parasjagu vaeva. "Nagu ikka tuleb hooaja algul valida näidend. Meie arvulisele ja soolisele koosseisule ühtki sobivat lugu ei leidunud. Sõelale jäi kaks käsikirja ja nii oleksime pidanud üle aastate suure trupi kaheks jagama. Aga siis tuli trupi liige Maarja Lillemäele mõttele kirjutada ise näidend, mis meie arvuga sobiks," meenutas Beljäev.

Etenduse sisu on tema kinnitusel väga eluline. Vastabiellunud paari uues kodus kohtub laiendatud perekonnaring koos ämmade-äiadega, kes parimate kavatsuste juures sekkuvad laste ellu. Õnneks on moes teraapias käimine ja väikelinna uue suhteterapeudi abil jõuavad kõik osapooled endas selgusele. Oma vürtsi lisavad osatäitjate maisel matkateel ajakirjanik, pesupoe müüja, maksuametnik ja koduabiline. "Lavaproovid kestsid viis kuud ja seda igal esmaspäeval. Lavastas Jaanus Kõrv," ütleb Beljäev. ■

Saue valla etendus "Tüürimees". Ratastoolis istub puudega poissi kehastanud ning preemia saanud Kersti Simon. Victoria Parmas

Teave

Näitlejate ning eripreemiad Kiisalt

- Näitlejapreemiad: Merike Veinberg – Kose kultuurikeskuse näitering, Kalev Keso – Raasiku rahvamaja lustiring, Kersti Simon – Saue valla mänguteater ning Kristi Hunt – Kiisa rahvamaja draamaring.
- Eripreemiad: Marianne Õun – julge dramaturgilise valiku eest, Ellen Teemus – partnerit ei jäeta hätta, Urmas Kingsepp – hea heli- ja valguslahendus, Neeme teater – must-valge üllatus sinise rõhuasetusega, Jõelähtme lavagrupp – Eesti algupärandi särtsakuse sähvatus ning Kose kultuurikeskuse näitering – stiilne kostüümivalik.